

V Bruseli 14. 12. 2022
COM(2022) 516 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**o fungovaní európskeho trhu s uhlíkom v roku 2021 podľa článku 10 ods. 5 a článku 21
ods. 2 smernice 2003/87/ES [zmenenej smernicou 2009/29/ES a smernicou (EÚ)
2018/410]**

{SWD(2022) 407 final}

Zoznam skratiek

AVR	nariadenie o akreditácii a overovaní
DN NPE	dlhový nástroj v rámci Nástroja na prepájanie Európy
CEM	systemy kontinuálneho merania emisií
CO ₂ eq	ekvivalent oxidu uhličitého
CORSIA	system kompenzácie a znižovania emisií uhlíka v medzinárodnom letectve
EHP	Európsky hospodársky priestor
EEX	European Energy Exchange (Európska energetická burza)
EZVO	Európske združenie voľného obchodu
EIB	Európska investičná banka
orgán ESMA	Európsky orgán pre cenné papiere a trhy
EÚ	Európska únia
system EU ETS	system obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Európskej únii
EÚ27	členské štáty Európskej únie
EUTL	protokol transakcií Európskej únie
ICAO	Medzinárodná organizácia civilného letectva
EDP InnovFin	energetické demonštračné projekty InnovFin
IPCC	Medzivládny panel o zmene klímy
MRR	nariadenie o monitorovaní a nahlasovaní
MSR	trhová stabilizačná rezerva
N ₂ O	oxid dusný
NER	rezerva pre nových účastníkov
PFC	úplne fluórované uhl'ovodíky
TNAC	celkové množstvo kvót v obehu
UK	Spojené kráľovstvo

Obsah

Zoznam skratiek	1
1. Úvod	3
2. Pokrytie systému ETS	4
3. Rámec trhu s uhlíkom	6
3.1. Strop emisií	6
3.2. Obchodovanie s kvótami formou aukcie	9
3.3. Bezodplatné pridelovanie emisných kvót.....	10
3.3.1. Výnimka z úplného obchodovania s kvótami na účely výroby elektrickej energie a tepla formou aukcie	12
3.4. Príjmy z aukcií	13
3.4.1. Program NER 300	14
3.4.2. Inovačný fond.....	15
3.4.3. Modernizačný fond	16
3.4.4. Kompenzácia nepriamych nákladov na emisie oxidu uhličitého	17
3.5. Znižovanie emisií v systéme EU ETS.....	19
3.6. Dosiachnutie rovnováhy medzi ponukou a dopytom.....	22
4. Letecká doprava	24
5. Dohľad nad trhom.....	26
5.1. Zistenia zo správy orgánu ESMA	28
5.1.1. Politické odporúčania orgánu ESMA.....	29
6. Monitorovanie, nahlasovanie a overovanie emisií	29
6.1. Monitorovanie emisií	29
6.2. Akreditácia a overovanie	30
6.3. Príslušné orgány	31
6.4. Dodržiavanie súladu a presadzovanie.....	32
7. Prepojenie systému EU ETS a švajčiarskeho systému ETS	34
8. Systém EU ETS v kontexte smernice o energetickej efektívnosti	40
9. Závery a výhľad do budúcnosti	41

1. Úvod

Systém EÚ na obchodovanie s emisiami (ETS) je základným kameňom politiky EÚ v oblasti zmeny klímy. V súlade so zásadou „znečisťovateľ platí“ sa v rámci neho stanovuje cena uhlíka za emisie z výroby elektrickej energie a tepla, energeticky náročného priemyselného odvetvia a leteckej dopravy v Európe. Systém EU ETS predstavuje motiváciu znižovať emisie tam, kde je to najmenej nákladné, a to využívaním trhových síl. Zároveň vytvára príjmy na účely investovania do opatrení v oblasti klímy a do energetickej transformácie.

Systému EU ETS sa od jeho spustenia v roku 2005 podarilo znížiť emisie z výroby elektrickej energie a tepla a priemyselnej výroby o 34,6 %¹. Od roku 2013 do roku 2021 sa v rámci systému dosiahli príjmy z aukcií v objeme vyše 100 miliárd EUR na účely rozdelenia členským štátom. Napriek tomu je potrebné ďalšie znižovanie emisií, aby sa splnili vyššie klimatické ambície zakotvené v európskom právnom predpise v oblasti klímy². S cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu do polovice tohto storočia sa EÚ zaviazala znížiť emisie do roku 2030 aspoň o 55 % v porovnaní s úrovňami z roku 1990. Z hľadiska dosiahnutia tohto cieľa zohráva systém EU ETS zásadnú úlohu.

V júli 2021 Európska komisia predstavila balík reforiem politiky na plnenie Európskej zelenej dohody³ vrátane revízie systému EU ETS⁴. Komisia navrhla, aby odvetvia, na ktoré sa systém vzťahuje, dosiahli zníženie emisií o 61 % v porovnaní s rokom 2005⁵. Na tento účel sa v návrhu sprísňuje strop emisií a ich ročné znižovanie je výraznejšie. V rámci balíka sa takisto reformujú pravidlá bezodplatného pridelovania emisných kvót priemyslu a postupne sa ukončuje bezodplatné pridelovanie emisných kvót leteckej doprave. Komisia zároveň navrhla rozšíriť systém EU ETS o emisie z námornej dopravy a vytvoriť nový systém na znižovanie emisií z cestnej dopravy a budov. Celkovým cieľom návrhu je nasmerovať viac zdrojov na zelenú transformáciu tým, že sa členské štáty zaviazujú investovať všetky príjmy z aukcií do projektov súvisiacich s klímou a energetikou, ako aj navýšením zdrojov inovačného a modernizačného fondu.

Odvtedy Európsky parlament a Rada návrh Komisie zväžili. Obe inštitúcie do polovice roka 2022 prijali pozície k revízii systému EU ETS a predložili viacero pozmeňujúcich návrhov. To umožnilo otvoriť medziinštitucionálne rokovania medzi Parlamentom, Radou a Komisiou, ktoré sa začali v júli 2022.

---

¹ Emisie v rámci systému ETS zo stacionárnych zariadení v roku 2021, bez Spojeného kráľovstva, len s výrobcami elektrickej energie v Severnom Írsku, v porovnaní s upravenou hodnotou za rok 2005 a pri zohľadnení rovnakého rozsahu pôsobnosti.

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1119 z 30. júna 2021, ktorým sa stanovuje rámec na dosiahnutie klimatickej neutrality a menia nariadenia (ES) č. 401/2009 a (EÚ) 2018/1999 (Ú. v. EÚ L 243, 9.7.2021, s. 1).

³ [Delivering the European Green Deal](#) (Plnenie Európskej zelenej dohody), GR pre oblasť klímy, 14. 7. 2021.

⁴ [COM\(2021\) 551 final](#) – Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení smernica 2003/87/ES o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Únii, rozhodnutie (EÚ) 2015/1814 o zriadení a prevádzke trhovej stabilizačnej rezervy systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Únii a nariadenie (EÚ) 2015/757, 14. 7. 2021.

⁵ V právnych predpisoch sa v súčasnosti stanovuje na úrovni 43 % pod úrovňami emisií z roku 2005.

System EU ETS zatiaľ naďalej funguje v súlade so súčasnými právnymi predpismi. V roku 2021 systém vstúpil do svojej štvrtej fázy (2021 – 2030). V tejto súvislosti nadobudlo účinnosť niekoľko zmien rámca systému. Strop emisií sa každoročne znižuje rýchlejšim tempom o 2,2 %. Objem bezodplatne pridelených emisných kvót priemyslu bol upravený tak, aby odrážal technologický pokrok a zmeny vo výrobe. Prvé výzvy na predkladanie projektov v rámci inovačného fondu boli ukončené a boli schválené prvé rozhodnutia o rozdelení finančných prostriedkov na investície v rámci modernizačného fondu. V roku 2021 bolo takisto upravené pokrytie systému, aby sa zohľadnilo vystúpenie Spojeného kráľovstva (UK) z EÚ.

V roku 2021 sa prevádzka zariadení, na ktoré sa vzťahuje EU ETS, stále zotavovala z účinkov pandémie ochorenia COVID-19. V dôsledku úsilia zameraného na obnovu sa emisie od roku 2020 mierne zvýšili, ale zostali pod úrovňami pred pandémie. To sa v roku 2021 odrazilo v náraste dopytu po kvótach v systéme EU ETS a vo vyššej cene uhlíka.

Rastúce ceny uhlíka vyvolali u niektorých zainteresovaných strán otázku, či v rámci systému EU ETS nedochádza k nadmerným špekuláciám. Niektoré strany vyjadrili aj obavy, že vyššie ceny majú vplyv na ceny energií. Komisia sa týmito obavami zaoberala v oznámení o riešení cien energie⁶. Dospela k záveru, že vplyv zvýšenia cien plynu na cenu elektrickej energie bol deväťkrát väčší ako vplyv vyšších cien uhlíka. Komisia požiadala aj Európsky orgán pre cenné papiere a trhy (ESMA), aby zanalyzoval správanie na trhu s uhlíkom. V záverečnej správe orgánu ESMA uverejnenej v roku 2022 sa vylučujú tvrdenia o nadmerných špekuláciách. Orgán ESMA dospel k záveru, že trh s uhlíkom v EÚ funguje dobre a že signál o cene uhlíka je v súlade s trhovými princípmi.

V tejto správe sa posudzuje fungovanie systému EU ETS v roku 2021 a v prvej polovici roka 2022. V správe sa predstavuje aktualizovaný prehľad o pokrytí a infraštruktúre systému a poskytuje pohľad na kľúčové prvky rámca systému. Správa je v súlade s článkom 10 ods. 5 a článkom 21 ods. 2 smernice o EU ETS⁷. Vychádza najmä z údajov z registra EÚ, protokolu transakcií EÚ (EUTL), ako aj zo správ, ktoré predložili členské štáty podľa článku 21 smernice o EU ETS.

2. Pokrytie systému ETS

Od začiatku fázy 4 (2021 – 2030) systém EU ETS pokrýva 27 členských štátov EÚ a krajiny Európskeho združenia voľného obchodu (EZVO) – Island, Lichtenštajnsko a Nórsko (krajiny zapojené do systému EU ETS), ako aj elektrárne v Severnom Írsku⁸. Od 1. januára 2020 je systém EU ETS prepojený so systémom ETS Švajčiarska.

System EU ETS celkovo reguluje emisie z 8 757 elektrární a teplární a výrobných zariadení, ako aj od 371 prevádzkovateľov lietadiel, ktoré lietajú medzi letiskami Európskeho

⁶ [COM\(2021\) 660_final](#) – Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Boj s rastúcimi cenami energie: súbor nástrojov pre opatrenia a podporu, 13. 10. 2021.

⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES z 13. októbra 2003, o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Únii, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 96/61/ES ([Ú. v. EÚ L 275](#), 25.10.2003, s. 32).

⁸ Podľa protokolu o Írsku/Severnom Írsku k dohode o vystúpení Spojeného kráľovstva z EÚ.

hospodárskeho priestoru (EHP) a z EHP do Švajčiarska a Spojeného kráľovstva. To predstavuje približne 36 % celkových emisií v EÚ.

Tak ako v predchádzajúcich rokoch väčšina zariadení pokrytých systémom EU ETS emituje necelých 50 000 ton ekvivalentu oxidu uhličitého (CO₂eq) ročne⁹ (70,5 %). Z toho sa 4 725 zariadení klasifikuje ako zariadenia s nízkymi emisiami¹⁰ (54 % z celkového počtu). 22 % všetkých zariadení emituje od 50 000 do 500 000 ton ekvivalentu CO₂ ročne¹¹ a 7,5 % zariadení emituje najvyššiu úroveň emisií, vyše 500 000 ekvivalentu CO₂ ročne¹². Krajiny zapojené do systému EU ETS nahlásili, že v roku 2021 bolo zatvorených 199 zariadení, najmä z dôvodu úplného ukončenia činnosti alebo obmedzenia kapacity, v dôsledku čoho sa tieto zariadenia dostali pod prahovú hodnotu na účely pokrytia systémom¹³.

V grafe 1.1 v dodatku 1 k pracovnému dokumentu útvarov Komisie, ktorý je sprievodným dokumentom k tejto správe, je znázornené rozdelenie zariadení podľa kategórie emisií v roku 2021.

V niektorých odvetviach sú do systému EU ETS zahrnuté len zariadenia, ktorých veľkosť a výroba presahuje určitú úroveň. Krajiny môžu zo systému vylúčiť zariadenia s nízkymi emisiami, ak sú zavedené alternatívne opatrenia na znižovanie emisií¹⁴. Od roku 2021 je takisto možné vylúčiť zo systému EU ETS zariadenia, ktoré emitujú menej ako 2 500 ton ekvivalentu CO₂¹⁵, ako aj rezervné alebo záložné jednotky, ktoré neboli v prevádzke viac ako 300 hodín ročne¹⁶.

V roku 2021 sa zariadenia zo systému rozhodlo vylúčiť 14 krajín, čo predstavovalo celkovo 4,9 milióna ton ekvivalentu CO₂. Tento objem predstavoval 0,37 % emisií zo zariadení zahrnutých v systéme EU ETS.

Šesť členských štátov¹⁷ v roku 2021 naďalej povoľovalo stacionárnym zariadeniam používať zjednodušené plány monitorovania v prípadoch nízkeho rizika¹⁸. V prípade leteckej dopravy nahlásilo používanie tohto ustanovenia týkajúceho sa zariadení s nízkymi emisiami len Belgicko.

Okrem oxidu uhličitého z výroby elektriny, priemyselnej výroby a leteckej dopravy systém

---

⁹ Zariadenia kategórie A.

¹⁰ Podmnožina zariadení kategórie A, ktoré emitujú menej ako 25 000 ton ekvivalentu CO₂ ročne.

¹¹ Zariadenia kategórie B.

¹² Zariadenia kategórie C.

¹³ Prahová hodnota 20 MW celkového menovitého tepelného príkonu.

¹⁴ Podľa článku 27 smernice o EU ETS.

¹⁵ V každom z troch rokov pred oznámením Komisii. Emisie z biomasy sú vylúčené.

¹⁶ Podľa článku 27a ods. 3 smernice o EU ETS.

¹⁷ Týmito členskými štátmi boli Dánsko, Fínsko, Chorvátsko, Maďarsko, Litva a Holandsko.

¹⁸ Podľa článku 13 nariadenia o monitorovaní a nahlasovaní [vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2018/2066 z 19. decembra 2018 o monitorovaní a nahlasovaní emisií skleníkových plynov podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES, ktorým sa mení nariadenie Komisie (EÚ) č. 601/2012 ([Ú. v. EÚ L 334](#), 31.12.2018, s. 1). Toto nariadenie bolo v roku 2020 zmenené nariadením Komisie (EÚ) 2020/2085 a v roku 2022 nariadením Komisie (EÚ) 2022/388. Pozri [konsolidované znenie](#)].

EU ETS zahŕňa oxid dusný (N₂O) z výroby kyseliny dusičnej, kyseliny adipovej, kyseliny glyoxylovej a glyoxálu a emisie úplne fluórovaných uhľovodíkov (PFC) z výroby hliníka. V roku 2021 oznámilo 22 krajín povolenia pre činnosti v rámci systému ETS uvoľňujúce emisie iné ako emisie CO₂. Iba Nórsko hlásilo činnosti zachytávania a ukladania oxidu uhličitého.

V tabuľke 1.1 v dodatku 1 k sprievodnému pracovnému dokumentu útvarov Komisie sa uvádzajú krajiny, ktoré v roku 2021 nahlásili emisie iné ako emisie CO₂ z činností v rámci systému EU ETS.

V leteckej doprave bola v roku 2021 väčšina regulovaných prevádzkovateľov komerčnými prevádzkovateľmi (71 %, resp. 262 prevádzkovateľov)¹⁹. Celkovo 160 prevádzkovateľov (43 %) bolo kvalifikovaných ako malé zdroje emisií.

3. Rámec trhu s uhlíkom

3.1. Strop emisií

Stropom v rámci systému EU ETS sa stanovuje maximálne absolútne množstvo emisií, ktoré môžu emitovať regulované subjekty. Zodpovedá počtu kvót vydaných počas fázy obchodovania. Strop sa každoročne znižuje, aby sa zabezpečilo, že EÚ dosiahne svoj celkový cieľ zníženia emisií.

Na emisie zo stacionárnych zariadení a prevádzkovateľov lietadiel sa uplatňujú samostatné stropy. Strop emisií pre stacionárne zariadenia na rok 2021 bol stanovený na 1 571 583 007 kvót. Pre letectvo bolo v roku 2021 vydaných 28 306 545 kvót. Od roku 2021 sa oba stropy znižujú tempom 2,2 % ročne²⁰. V prípade stropu emisií zo stacionárnych zariadení to zodpovedá 43 003 515 kvót.

V súlade s článkom 12 ods. 3 smernice o EU ETS môžu stacionárne zariadenia od 1. januára 2021 využívať na splnenie povinnosti aj kvóty pre leteckú dopravu.

V tabuľke 1 sú znázornené údaje týkajúce sa stropu EU ETS od roku 2013. Pri porovnávaní týchto údajov treba mať na pamäti, že od roku 2021 sa systém EU ETS už nevzťahuje na zariadenia v Spojenom kráľovstve. V súlade s protokolom o Írsku/Severnom Írsku k dohode o vystúpení Spojeného kráľovstva z EÚ²¹ a dohodou o obchode a spolupráci medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom²² zostávajú výrobcovia elektrickej energie v Severnom Írsku zahrnutí v systéme EU ETS so zodpovedajúcimi právami a povinnosťami. Systém EÚ ETS sa takisto ďalej vzťahuje na emisie z letov do Spojeného kráľovstva. S cieľom zohľadniť tieto

---

¹⁹ Príkladom komerčného prevádzkovateľa lietadiel môže byť letecká spoločnosť v oblasti osobnej dopravy poskytujúca služby verejnosti. Príkladom nekomerčného prevádzkovateľa lietadiel by bolo súkromné lietadlo.

²⁰ Uplatňuje sa od polovice základného obdobia 2008 – 2012.

²¹ Dohoda o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (Ú. v. EÚ L 29, 31.1.2020, s. 7).

²² Dohoda o obchode a spolupráci medzi Európskou úniou a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu na jednej strane a Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska na strane druhej (Ú. v. EÚ L 149, 30.4.2021, s. 10).

skutočnosti boli stropy emisií zmenené²³.

Tabuľka 1: Ročný strop emisií zo stacionárnych zariadení a ročný počet kvót pre leteckú dopravu uvedených do obehu (2013 – 2021)

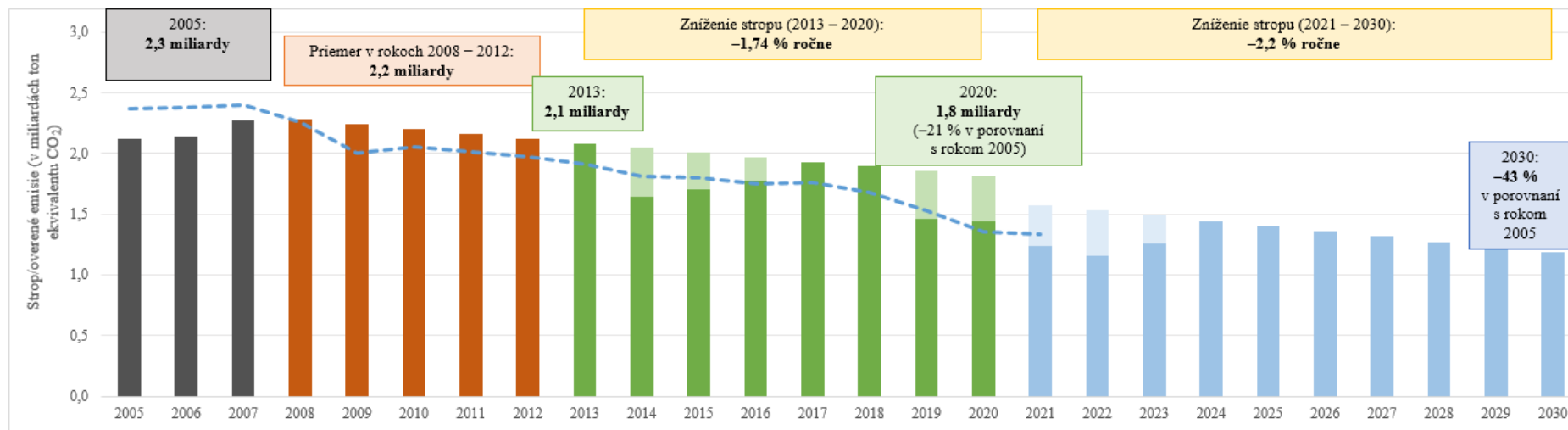
Rok	Ročný strop (stacionárne zariadenia)	Ročný objem kvót pre leteckú dopravu uvedených do obehu
2013	2 084 301 856	32 455 296
2014	2 046 037 610	41 866 834
2015	2 007 773 364	50 669 024
2016	1 969 509 118	38 879 316
2017	1 931 244 873	38 711 651
2018	1 892 980 627	38 909 585
2019	1 854 716 381	38 830 950
2020	1 816 452 135	42 803 537
2021	1 571 583 007	28 306 545

V grafe 1 sú znázornené zmeny stropu počas všetkých fáz systému EU ETS vrátane plánovaného znižovania do roku 2030²⁴.

²³ Rozhodnutie Komisie (EÚ) 2020/1722 zo 16. novembra 2020 o množstve kvót pre celú Úniu, ktoré sa majú vydať v rámci systému EÚ na obchodovanie s emisiami na rok 2021 ([Ú. v. EÚ L 386](#), 18.11.2020, s. 26).

²⁴ V súlade s cieľom znížiť emisie o 43 % do roku 2030 v porovnaní s rokom 2005, ako sa v súčasnosti stanovuje v právnych predpisoch.

Graf 1: Strop emisií stanovený v systéme EU ETS v porovnaní s overenými emisiami. Legenda: stĺpce (strop), svetlé tieňované stĺpce v rokoch 2014 – 2016 (kvóty odložené vo fáze 3), svetlé tieňované stĺpce od roku 2019 (kvóty umiestnené do trhovej stabilizačnej rezervy), prerušovaná čiara (overené emisie).

3.2. Obchodovanie s kvótami formou aukcie

Obchodovanie formou aukcie zostáva hlavnou metódou rozdeľovania kvót vo fáze 4 EU ETS a predstavuje 57 % stropu. V nariadení o obchodovaní formou aukcie²⁵ sa stanovujú pravidlá na zabezpečenie toho, aby sa aukcie uskutočňovali otvoreným, transparentným, harmonizovaným a nediskriminačným spôsobom. Upravuje sa v ňom harmonogram, správa a iné aspekty obchodovania s kvótami formou aukcie.

V roku 2021 sa aukcie naďalej uskutočňovali prostredníctvom Energy Exchange AG (EEX):

- ako spoločnej aukčnej platformy pre 25 členských štátov zúčastnených na spoločnom postupe verejného obstarávania,
- pre Poľsko, ktoré sa rozhodlo vystúpiť zo spoločného postupu verejného obstarávania, ale zatiaľ neurčilo svoju vlastnú aukčnú platformu,
- pre Island, Lichtenštajnsko a Nórsko po zmene Dohody o EHP v roku 2019, ktorá im umožnila účasť na dohode o spoločnom obstarávaní pre spoločnú aukčnú platformu,
- pre Spojené kráľovstvo na účely obchodovania kvót formou aukcie pre výrobcov elektrickej energie v Severnom Írsku.

Na EEX sa obchoduje formou aukcie aj pre Nemecko ako na nezávislej aukčnej platforme.

EEX bola znovu určená ako spoločná aukčná platforma od roku 2021, a to bez väčších zmien týkajúcich sa účasti na aukciách. Celkovo sa v roku 2021 uskutočnilo 230 aukcií a v prvej polovici roka 2022 to bolo 109 aukcií. V tabuľke 2 sa uvádza prehľad ročných objemov emisných kvót obchodovaných formou aukcie na EEX od fázy 3.

Tabuľka 2: Celkové objemy emisných kvót obchodovaných formou aukcie (2013 – 2021)

Rok	Všeobecné kvóty	Kvóty pre leteckú dopravu
2013	808 146 500	0
2014	528 399 500	9 278 000
2015	632 725 500	16 390 500
2016	715 289 500	5 997 500
2017	951 195 500	4 730 500
2018	915 750 000	5 601 500
2019	588 540 000	5 502 500
2020	778 505 000	7 505 000
2021	582 952 500	3 785 500

V roku 2021 neboli zrušené žiadne aukcie. Na začiatku roka 2022 však boli zrušené dve

²⁵ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 1031/2010 z 12. novembra 2010 o harmonograme, správe a iných aspektoch obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov formou aukcie podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Spoločenstve (Ú. v. EÚ L 302, 18.11.2010, s. 1).

aukcie. Aukcia pre spoločnú aukčnú platformu bola 1. februára zrušená pre technický problém. V súlade s článkom 9 nariadenia o obchodovaní formou aukcie sa zodpovedajúce množstvo kvót potom rozdelilo medzi nasledujúce štyri aukcie. Aukcia pre Poľsko bola zrušená 2. marca, keďže celkový objem ponúk nedosiahol množstvo kvót obchodovaných formou aukcie. Aukcia bola zrušená v súlade s článkom 7 ods. 5 nariadenia o obchodovaní formou aukcie a príslušné množstvo bolo opäť rozdelené v nasledujúcich štyroch aukciách.

V grafe 2 je znázornený prehľad aukčných zúčtovacích cien na trhu EÚ s uhlíkom od roku 2013 do septembra 2022.

Graf 2: Zúčtovacie ceny v aukciách všeobecných kvót (1. január 2013 – 30. september 2022)

Aukčné platformy pravidelne uverejňujú podrobné výsledky každej aukcie na svojich webových sídlach. Ďalšie informácie o výsledkoch aukcií vrátane účasti, pomeru záruk a cien sa nachádzajú v správach krajín zapojených do systému EU ETS o aukciách²⁶.

3.3. Bezodplatné pridelovanie emisných kvót

Hoci je obchodovanie formou aukcie hlavnou metódou pridelovania kvót v systéme EU ETS, významný objem kvót sa prideluje bezodplatne na účely riešenie rizika úniku uhlíka²⁷. Ide o prechodné opatrenie.

Odvetvia s vyšším rizikom úniku uhlíka, ktoré sú oprávnené na bezodplatné pridelovanie emisných kvót, sa uvádzajú v osobitnom zozname odvetví vystavených riziku úniku uhlíka.

²⁶ [Správy o aukciách](#), GR pre oblasť klímy, 30. 6. 2022.

²⁷ K úniku uhlíka môže dôjsť, ak sa činnosti regulované v rámci systému ETS presunú do krajín mimo EÚ s menej ambicióznymi politikami v oblasti klímy, čo vedie k zvýšeniu celkových emisií skleníkových plynov.

V zozname pre fázu 4²⁸ je uvedených 63 odvetví a pododvetví pokrývajúcich približne 94 % priemyselných emisií v systéme EU ETS.

Bezodplatné pridelovanie emisných kvót konkrétnym odvetviám je založené na referenčných úrovniach výkonnosti. V týchto hodnotách sa zohľadňuje priemerná intenzita emisií na jednotku produkcie 10 % najúčinnějších zariadení v každom odvetví. Referenčné úrovne sa postupne čoraz viac znižujú s cieľom zvýšiť stimuly na dekarbonizáciu a podporovať inováciu. Komisia v roku 2021 aktualizovala hodnoty referenčných úrovní systému ETS²⁹. Uplatňujú sa v prvom období pridelovania vo fáze 4, t. j. v rokoch 2021 – 2025.

Celkovo bolo znížených 31 z 54 referenčných úrovní, a to o maximálnu mieru zodpovedajúcu 24 %. Zvyšné sa znížili v rozsahu od 3 do 24 %³⁰. Odzrkadľuje to pokrok, ktorý väčšina priemyselných odvetví dosiahla pri znižovaní intenzity emisií na jednotku produkcie v posledných rokoch. Komisia uverejnila informačný prehľad, ktorý má byť pripojený k príslušnému rozhodnutiu, s podrobným opisom spracovania a analýzy údajov, z ktorých aktualizácia referenčných hodnôt vychádza³¹.

Od fázy 4 sa objem bezodplatne pridelovaných emisných kvót upravuje na základe zrevidovaných pravidiel³², keď dôjde k zmenám v priemyselnej výrobe. Prahová hodnota pre úpravy je stanovená na úrovni 15 % zvýšenia alebo zníženia výroby. Prevádzkovatelia sú povinní každoročne predkladať správy o údajoch týkajúcich sa výroby príslušným vnútroštátnym orgánom. Na základe týchto správ sa môžu vykonať úpravy objemu bezodplatne pridelovaných emisných kvót.

Vzhľadom na ekonomické vplyvy pandémie ochorenia COVID-19 táto striktnosť viedla k zvýšeniu počtu ročných úprav objemu bezodplatne pridelovaných emisných kvót. V roku 2021 bolo predložených približne 3 700 žiadostí, čo bol trojnásobne vyšší počet ako ročný priemer vo fáze 3.

Pôvodný objem bezodplatne pridelovaných emisných kvót na roky 2021 – 2025 bol stanovený na 2 791 miliónov kvót pre 7 430 zariadení. Do polovice roka 2022 Komisia

---

²⁸ Delegované rozhodnutie Komisie (EÚ) 2019/708 z 15. februára 2019, ktorým sa dopĺňa smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES, pokiaľ ide o určenie zoznamu odvetví a pododvetví, ktoré sa v období rokov 2021 až 2030 považujú za odvetvia a pododvetvia s rizikom úniku uhlíka ([Ú. v. EÚ L 120](#), 8.5.2019, s. 20).

²⁹ Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2021/447 z 12. marca 2021, ktorým sa určujú revidované referenčné úrovne na účely bezodplatného pridelovania emisných kvót na obdobie rokov 2021 až 2025 podľa článku 10a ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES ([Ú. v. EÚ L 87](#), 15.3.2021, s. 29).

³⁰ Maximálna ročná miera znižovania vo výške 1,6 % sa uplatňovala počas 15 rokov od roku 2007 – 2008, keď sa získali pôvodné údaje na výpočet referenčnej úrovne, do roku 2023, do polovice trvania prvého obdobia pridelovania vo fáze 4.

³¹ *Factsheet – Update of benchmark values for 2021-2025, phase 4 of the EU ETS* (Informačný prehľad – Aktualizácia referenčných úrovní na roky 2021 – 2025, fáza 4 systému EU ETS), GR pre oblasť klímy, 12. 10. 2021.

³² Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2019/1842 z 31. októbra 2019, ktorým sa stanovujú pravidlá uplatňovania smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES, pokiaľ ide o ďalšie ustanovenia týkajúce sa úprav súvisiacich s bezodplatným pridelovaním emisných kvót v dôsledku zmien na úrovni činnosti ([Ú. v. EÚ L 282](#), 4.11.2019, s. 20).

prijala päť rozhodnutí o úprave objemu bezodplatne pridelovaných emisných kvót³³. V dôsledku toho sa objem znížil o 77,5 milióna emisných kvót. Komisia však zároveň prijala dve rozhodnutia³⁴ opravujúce pôvodný objem bezodplatne pridelovaných emisných kvót a pridala 3,3 milióna emisných kvót. Oprava bola potrebná z dôvodu nájdených chýb v údajoch, ktoré predložili zariadenia, a na účely vykonania súdnych rozsudkov.

Úpravy úrovne bezodplatne pridelovaných emisných kvót sa vykonávajú z rezervy pre nových účastníkov (NER). Tieto úpravy zahŕňajú aj zmeny v pridelovaných emisných kvótach z dôvodu otvorenia alebo zatvorenia zariadení. Pôvodný objem v rezerve pre nových účastníkov na začiatku fázy 4 predstavoval 331,3 milióna emisných kvót. V tomto objeme boli zahrnuté aj kvóty z fázy 3 a 200 miliónov emisných kvót z trhovej stabilizačnej rezervy.

V tabuľke 3 sú zhrnuté ročné úrovne bezodplatne pridelovaných emisných kvót v prvom období fázy 4 (2021 – 2025) – počiatočná aj upravená úroveň.

Tabuľka 3: Bezodplatne pridelené emisné kvóty v prvom období fázy 4 (t. j. v rokoch 2021 – 2025)

Rok	2021	2022	2023	2024	2025	Spolu
Pôvodné bezodplatne pridelené emisné kvóty (EÚ27 + Island, Lichtenštajnsko a Nórsko)	559,6	558,9	558,2	557,5	556,8	2 791,1
Skutočné bezodplatne pridelené emisné kvóty	545,0	544,1	543,3	542,6	541,9	2 716,8
Upravené a opravené bezodplatne pridelené emisné kvóty	-14,6	-14,8	-14,9	-14,9	-14,9	-74,2

3.3.1. Výnimka z úplného obchodovania s kvótami na účely výroby elektrickej energie a tepla formou aukcie

V článku 10c smernice o EU ETS sa stanovuje výnimka zo všeobecného pravidla obchodovania s emisnými kvótami formou aukcie. Oprávnené členské štáty³⁵ môžu prideliť emisné kvóty odvetviu výroby elektrickej energie a tepla na podporu investícií do modernizácie a diverzifikácie. Emisné kvóty podľa článku 10c sa odpočítajú od množstva kvót, s ktorými by inak členský štát obchodoval formou aukcie. Vnútroštátne systémy

³³ Dozorný úrad Európskej zóny voľného obchodu takisto prijal rozhodnutia pre Island, Lichtenštajnsko a Nórsko.

³⁴ Dozorný úrad Európskej zóny voľného obchodu takisto prijal rozhodnutia pre Island, Lichtenštajnsko a Nórsko.

³⁵ Oprávnenými členskými štátmi sú Bulharsko, Česko, Estónsko, Chorvátsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Poľsko, Rumunsko a Slovensko.

zriadené na uplatňovanie výnimky podľa článku 10c však potrebujú schválenie na základe pravidiel štátnej pomoci a podliehajú požiadavkám stanoveným v usmerneniach o štátnej pomoci.

Prechodné bezodplatné pridelovanie emisných kvót podľa článku 10c smernice o EU ETS je vo fáze 4 stále dostupné, ale s prísnejšími ustanoveniami o transparentnosti a výberovom konaní. Oprávnené členské štáty sa prípadne mohli rozhodnúť, že všetky svoje emisné kvóty pridelené podľa článku 10c alebo ich časť vydražia alebo ich použijú na financovanie investícií v rámci modernizačného fondu.

Len Bulharsko, Maďarsko a Rumunsko sa rozhodli pokračovať vo využívaní článku 10c vo fáze 4, ale v súčasnosti sú stále v procese vypracúvania vnútroštátnych rámcov na vykonávanie tohto ustanovenia. Tieto rámce bude musieť schváliť Komisia na základe pravidiel štátnej pomoci. Bulharsko medzitým požiadalo v súlade s článkom 14 písm. f) nariadenia o obchodovaní formou aukcie o vydraženie častí svojich kvót podľa článku 10c vyčlenených na roky 2021 a 2022.

Ostatné členské štáty³⁶ oprávnené využívať výnimku podľa článku 10c sa v roku 2020 rozhodli buď tieto kvóty vydražiť, alebo ich previesť do modernizačného fondu. V tabuľke 2.5 v dodatku 2 k sprievodnému pracovnému dokumentu útvarov Komisie je uvedený celkový počet kvót v modernizačnom fonde podľa jednotlivých príjemcov spomedzi členských štátov vo fáze 4.

3.4. Príjmy z aukcií

Obchodovanie s kvótami formou aukcie prináša členským štátom značné príjmy, ktoré môžu byť použité na opatrenia v oblasti klímy, energetickú transformáciu a technologickú inováciu. Vyššia cena uhlíka znamená vyššie príjmy. Časť kvót vo fáze 4 sa obchoduje formou aukcie na účely zabezpečenia prostriedkov pre inovačný a modernizačný fond.

V smernici o EU ETS sa stanovuje požiadavka, že členské štáty by mali použiť aspoň 50 % príjmov z obchodovania formou aukcie³⁷ a všetky príjmy z obchodovania s kvótami pre leteckú dopravu na účely súvisiace s klímou a energetikou. Členské štáty každoročne podávajú správy o tom, ako vynakladajú svoje príjmy z aukcií.

Celkové príjmy z aukcií za 18 mesiacov od roku 2020 (január 2021 – jún 2022) predstavovali 51,7 miliardy EUR³⁸. Len v roku 2021 sa v rámci aukcií dosiahli príjmy vo výške viac ako 31 miliárd EUR. To znamená, že príjmy sa od roku 2020 takmer zdvojnásobili. Z príjmov za rok 2021 smerovalo 25 miliárd EUR priamo do členských štátov³⁹.

V priemere členské štáty uviedli, že v roku 2021 vynaložili 76 % príjmov z aukcií na projekty súvisiace s klímou a energetikou (19,4 miliardy EUR). Je to v súlade s priemerom vo výške

³⁶ Medzi týmito členskými štátmi je Cyprus, Česko, Estónsko, Litva, Lotyšsko, Malta a Poľsko.

³⁷ Vrátane kvót pridelených na účely solidarity a rastu.

³⁸ Príjmy dosiahnuté členskými štátmi, Spojeným kráľovstvom, pokiaľ ide o Severné Írsko, Islandom, Lichtenštajnskom a Nórskom.

³⁹ Zostávajúci rozdiel predstavuje príjmy združené v rámci inovačného a modernizačného fondu, ako aj príjmy rozdelené Islandu, Lichtenštajnsku a Nórsku.

75 % vo fáze 3. Väčšina príjmov sa vynaložila na projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov (30 %) a dopravy (20 %). Okrem toho členské štáty financovali energetickú efektívnosť, domáce a medzinárodné projekty, ako aj výskum a vývoj. Približne 25 % uviedlo, že financovalo iné opatrenia na zníženie emisií. Zahŕňa to aj opatrenia, ktoré členské štáty vykonávajú na zmiernenie vplyvov energetickej krízy, napr. daňové úľavy a sociálnu podporu. Podrobnú analýzu správ členských štátov o týchto výdavkoch možno nájsť v Správe o pokroku opatrení v oblasti klímy za rok 2022⁴⁰.

3.4.1. Program NER 300

Program NER300 financovaný systémom EU ETS bol vo fáze 3 rozsiahlym programom financovania inovačných demonštračných projektov v oblasti nízkouhlíkovej výroby energie. Cieľom bolo ukázať environmentálne bezpečné zachytávanie a ukladanie oxidu uhličitého a inovačné technológie v oblasti obnoviteľných zdrojov energie na komerčnej úrovni. V rámci programu sa združovali zdroje z obchodovania 300 miliónov kvót z rezervy pre nových účastníkov formou aukcie. Finančné prostriedky sa rozdelili na projekty vybrané v dvoch kolách výzvy na predkladanie návrhov v decembri 2012 a júli 2014. Projekty sa stále realizujú.

Z programu NER300 sa v 20 členských štátoch udelila podpora vo výške 2,1 miliardy EUR spolu 38 projektom zameraným na získavanie energie z obnoviteľných zdrojov a jednému projektu na zachytávanie a ukladanie oxidu uhličitého. Do 30. septembra 2022 bolo do prevádzky uvedených jedenásť projektov. Tri projekty sa považujú za dokončené: bioenergetický projekt *BEST* v Taliansku, projekt v oblasti veternej energie na pevnine *Windpark Blaiken* vo Švédsku a bioenergetický projekt *Verbiostraw* v Nemecku. Ostatné projekty v rámci programu sa stále monitorujú: projekt v oblasti veternej energie na pevnine *Windpark Handalm* v Rakúsku, projekty v oblasti veternej energie na mori *Veja Mate* a *Nordsee One* v Nemecku, projekt inteligentnej siete *Puglia Active Network* v Taliansku, projekty v oblasti systémov veternej energie plávajúcich na mori *Vertimed* vo Francúzsku a *Windfloat* v Portugalsku, projekt koncentrovanej slnečnej energie *Minos* v Grécku, ako aj bioenergetický projekt *TORR* v Estónsku.

Z dôvodu ťažkostí pri získavaní spolufinancovania (zo súkromného alebo z verejného sektora), ako aj z dôvodu problematických hospodárskych a politických podmienok sa pre 28 projektov nepodarilo získať dostatočné dodatočné finančné prostriedky a museli byť z programu vyňaté. Z toho dôvodu sa uvoľnilo vyše 1,6 miliardy EUR.

Nevyčerpané finančné prostriedky z programu NER300 sa prerozdeľujú. Nevyčerpané finančné prostriedky v rámci prvého kola výziev na predkladanie návrhov (v súčasnosti 724,8 milióna EUR) sa opätovne investujú v rámci existujúcich finančných nástrojov, ktoré spravuje Európska investičná banka⁴¹. V rámci demonštračných projektov v oblasti

⁴⁰ [COM\(2022\) 514 final](#) – Správa Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Urýchlenie prechodu ku klimatickej neutralite v záujme bezpečnosti a prosperity v Európe, 26. 10. 2022.

⁴¹ Rozhodnutie Komisie (EÚ) 2017/2172 z 20. novembra 2017, ktorým sa mení rozhodnutie 2010/670/EÚ, pokiaľ ide o použitie nevyplatených výnosov z prvého kola výziev na predloženie návrhov ([Ú. v. EÚ L 306](#), 22.11.2017, s. 24).

energetiky InnovFin (InnovFin EDP) musia byť projekty schválené do konca roka 2022. V rámci finančného poradenstva v oblasti energetiky InnovFin aj dlhového nástroja v rámci Nástroja na prepájanie Európy (CEF DI) musia byť projekty schválené do konca roka 2023.

V tabuľke 2.4 v prílohe 2 k sprievodnému pracovnému dokumentu útvarov Komisie sa uvádzajú podrobnejšie informácie o projektoch podporovaných v rámci EDP InnovFin a CEF DI od júna 2020.

Už sa ukazuje, že zavedený mechanizmus kombinovaného financovania je účinný. Napr. v rámci finančného poradenstva v oblasti energetiky InnovFin už bolo dokončených desať projektov a ďalšie sa vykonávajú. Ide hlavne o projekty zamerané na energiu z obnoviteľných zdrojov (energiu z oceánov, koncentrovanú slnečnú energiu a vodík), ako aj na zachytávanie a používanie/ukladanie oxidu uhličitého.

Zvyšné nevyčerpané finančné prostriedky z programu NER300 sa presunú do inovačného fondu. Zahŕňa to nevyčerpané finančné prostriedky v rámci druhej výzvy na predkladanie návrhov a finančné prostriedky, ktoré vrátili členské štáty v dôsledku zlyhania projektov. Doteraz sa do inovačného fondu previedlo 770,2 milióna EUR.

3.4.2. Inovačný fond

Cieľom inovačného fondu v rámci systému EU ETS je financovať komerčnú demonštráciu inovačných nízkouhlíkových technológií a priemyselných riešení na dekarbonizáciu európskych energeticky náročných priemyselných odvetví, ako aj rozvoj energie z obnoviteľných zdrojov, uskladňovanie energie, ako aj zachytávanie a ukladanie oxidu uhličitého. Odhaduje sa, že v rokoch 2020 – 2030 sa vo fonde zhromaždí približne 33,8 miliardy EUR⁴² z obchodovania s 450 miliónmi kvót vo forme aukcie. Z tohto dôvodu je jedným z najväčších programov grantového financovania na svete, pričom je 100 % financovaný systémom EU ETS.

Komisia spolu s Európskou výkonnou agentúrou pre klímu, infraštruktúru a životné prostredie (CINEA) vyhlásila od roku 2020 štyri výzvy na predkladanie návrhov v rámci inovačného fondu. Dve z týchto výziev na predkladanie návrhov boli dokončené v roku 2021.

V rámci prvej výzvy na predkladanie veľkých projektov⁴³ boli granty poskytnuté siedmim návrhom v šiestich členských štátoch⁴⁴. Celkovo bola poskytnutá podpora vo výške 1 145 miliónov EUR na projekty v rôznych odvetviach systému ETS, konkrétne v oblasti chemických látok, oceliarstva, cementu, rafinérií a výroby elektrickej energie a tepla. V rámci prvej výzvy na predkladanie malých projektov⁴⁵ získalo 30 projektov granty v celkovom objeme 109 miliónov EUR. Tieto projekty prispievajú k opatreniam v oblasti dekarbonizácie v 11 členských štátoch⁴⁶ a na Islande a v Nórsku. Cieľom projektov je počas prvých desiatich

⁴² Celkový rozpočet odhadovaný na základe ceny uhlíka predstavujúcej 75 EUR za tonu.

⁴³ [Prehľad o prvej výzve na predkladanie návrhov veľkých projektov a ďalších krokoch](#), GR pre oblasť klímy, 30. 6. 2022.

⁴⁴ Projekty sa nachádzajú v Belgicku, vo Fínsku, Francúzsku, v Španielsku, vo Švédsku a v Taliansku.

⁴⁵ [Prehľad o prvej výzve na predkladanie návrhov malých projektov](#), GR pre oblasť klímy, 30. 6. 2022.

⁴⁶ Projekty prispievajú k úsiliu zameranému na dekarbonizáciu vo Francúzsku, v Holandsku, Chorvátsku, Írsku, Nemecku, Poľsku, Portugalsku, Rakúsku, Taliansku, Španielsku a vo Švédsku.

rokov ich prevádzky celkovo znížiť emisie o 77,4 milióna ton ekvivalentu CO₂. Očakáva sa, že tieto zníženia sa začnú uplatňovať už v roku 2023, keď sa začnú realizovať prvé projekty.

V júli 2022 bolo predbežne vybratých 17 projektov na prípravu dohody o grante v rámci druhej výzvy na predkladanie veľkých projektov. Celkovo sa použije 1,8 miliardy EUR na financovanie inovácie v odvetví cementu, vodíka, chemických látok, výroby a iných, čím sa urýchlia opatrenia v oblasti dekarbonizácie v deviatich krajinách zapojených do systému ETS⁴⁷. Druhá výzva na predkladanie malých projektov bola uzavretá 31. augusta 2022, pričom bolo prijatých 66 návrhov a hodnotenie stále prebieha.

Súčasne sa vybralo 25 neúspešných projektov z prvých dvoch výziev (veľké aj malé projekty) na pomoc pri vypracúvaní projektov v rámci inovačného fondu. Táto podpora dosahuje výšku 6,1 milióna EUR a poskytuje ju Európska investičná banka.

Tretia výzva na predkladanie veľkých projektov bola spustená 3. novembra 2022⁴⁸ s dosiaľ najvyšším rozpočtom vo výške 3 miliardy EUR. Bude sa osobitne zameriavať na oblasti projektov súvisiace s plánom EÚ REPowerEU⁴⁹ – vodík a elektrifikácia, výroba čistých technológií a stredné pilotné projekty.

Komisia predkladá podrobnejšie správy o vykonávaní inovačného plánu samostatne. Prvá správa o pokroku⁵⁰ bola prijatá 26. augusta 2022.

3.4.3. Modernizačný fond

Modernizačný fond v rámci systému EU ETS je jedným z mechanizmov solidarity systému – podporuje investície do dekarbonizácie v desiatich členských štátoch s nižšími príjmami⁵¹. Odhaduje sa, že v rokoch 2021 – 2030 sa vo fonde zhromaždí približne 48,2 miliardy EUR⁵² z obchodovania s vyše 643 miliónmi emisných kvót formou aukcie⁵³. Najmenej 70 % týchto zdrojov by malo podporovať prioritné investície, ktoré pomáhajú prijímajúcim členským štátom dosiahnuť pokrok v prechode na klimatickú neutralitu.

Fond začal fungovať v januári 2021 a odvtedy ho väčšina prijímajúcich členských štátov začala vykonávať na vnútroštátnej úrovni. Celkovo bolo z fondu sprístupnených 3,3 miliardy EUR Česku, Estónsku, Chorvátsku, Litve, Maďarsku, Poľsku, Rumunsku a Slovensku. Tieto zdroje pokrývajú 71 investícií vrátane zlepšenia energetickej efektívnosti

⁴⁷ Projekty prispievajú k úsiliu zameranému na dekarbonizáciu v siedmich členských štátoch (Bulharsko, Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Nemecko, Poľsko, Švédsko), ako aj na Islande a v Nórsku.

⁴⁸ [Tretia výzva pre veľké projekty](#), GR pre oblasť klímy, 3. 11. 2022.

⁴⁹ [COM\(2022\) 230 final](#) – Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, *Plán REPowerEU*, 18. 5. 2022.

⁵⁰ [COM\(2022\) 416 final](#) – Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade o vykonávaní inovačného fondu vrátane preskúmania uvedeného v článku 24 nariadenia (EÚ) č. 1031/2010, 26. 8. 2022.

⁵¹ Prijímajúcimi členskými štátmi sú Bulharsko, Česko, Estónsko, Chorvátsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Poľsko, Rumunsko a Slovensko.

⁵² Celkový rozpočet odhadovaný na základe ceny uhlíka predstavujúcej 75 EUR za tonu.

⁵³ Tento údaj zahŕňa emisné kvóty prevedené do modernizačného fondu členskými štátmi z ich príslušného množstva kvót podľa článku 10 ods. 2 písm. b) a článku 10c smernice o ETS, čo sú ďalšie mechanizmy solidarity v rámci systému EU ETS. Pôvodný objem v modernizačnom fonde predstavuje takmer 276 miliónov emisných kvót.

v rôznych odvetviach (Litva, Poľsko), fotovoltických zariadení (Česko, Rumunsko), uskladňovania energie (Maďarsko) a modernizácie elektrizačných sústav (Slovensko).

Prvá séria správ o vykonávaní modernizačného fondu je už k dispozícii. Zahŕňa to výročnú správu investičného výboru⁵⁴ a národné správy predložené členskými štátmi⁵⁵.

3.4.4. Kompenzácia nepriamych nákladov na emisie oxidu uhličitého

Členské štáty môžu poskytnúť štátnu pomoc niektorým energeticky náročným priemyselným odvetviam ako kompenzáciu nákladov na emisie oxidu uhličitého vzniknutých z nepriamych emisií, konkrétne zo zvýšených cien elektrickej energie z toho dôvodu, že výrobcovia elektrickej energie prenášajú náklady na nákup kvót na spotrebiteľov. S cieľom zabezpečiť harmonizované uplatňovanie kompenzácie nepriamych nákladov na emisie oxidu uhličitého členskými štátmi, ako aj minimalizovať narušenia hospodárskej súťaže na vnútornom trhu Komisia prijala usmernenia o štátnej pomoci v súvislosti so systémom EU ETS. Tieto usmernenia sa najprv vzťahovali na nepriame náklady vzniknuté v rokoch 2013 až 2020⁵⁶. Usmernenia boli v roku 2020 zrevidované, aby sa vzťahovali na roky 2021 – 2030⁵⁷.

Členské štáty vyplatili v roku 2021 kompenzáciu nepriamych nákladov, ktoré vznikli zariadeniam v roku 2020. Na túto kompenzáciu sa stále vzťahujú predchádzajúce usmernenia o štátnej pomoci. Údaje o kompenzácii nepriamych nákladov vzniknutých v roku 2021 ešte nie sú k dispozícii. Väčšina členských štátov, ktoré sa rozhodli začať kompenzovať nepriame náklady vzniknuté po roku 2021, resp. pokračovať v kompenzácii takýchto nákladov, už oznámila svoje schémy Komisii a získala schválenie štátnej pomoci podľa revidovaných usmernení. Budúcoročná správa bude prvou správou, v ktorej sa bude dokumentovať kompenzácia nepriamych nákladov vyplatená podľa nových usmernení.

So zvyšovaním ceny uhlíka rástli aj nepriame náklady. V dôsledku toho sa viac členských štátov rozhodlo nepriame náklady kompenzovať. V roku 2021 po prvýkrát vyplatilo kompenzáciu Česko a Taliansko a počet členských štátov so systémami kompenzácie stúpol na 14.

Do troch mesiacov od konca každého roka musia členské štáty, ktoré majú zavedený systém kompenzácie nepriamych nákladov, zverejniť celkový objem vyplatených kompenzácií spolu s prehľadom podľa jednotlivých prijímajúcich odvetví a pododvetví. V tabuľke 4 je uvedený súhrn údajov zverejnených členskými štátmi, pokiaľ ide o kompenzáciu (nepriamych nákladov vzniknutých v roku 2020), ktorá bola vyplatená v roku 2021. Objemy kompenzácie sa takisto porovnávajú s príjmami z aukcie za rok 2020⁵⁸.

⁵⁴ Modernizačný fond – [Investment Committee Annual Report 2021](#) (Výročná správa investičného výboru za rok 2021), GR pre oblasť klímy, 15. 3. 2022.

⁵⁵ Modernizačný fond – [Výročné správy prijímajúcich členských štátov za rok 2021](#), GR pre oblasť klímy, 30. 6. 2022.

⁵⁶ Usmernenia k niektorým opatreniam štátnej pomoci v súvislosti so systémom obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov po roku 2012 ([Ú. v. EÚ C 158](#), 5.6.2012, s. 4).

⁵⁷ Usmernenia k niektorým opatreniam štátnej pomoci v súvislosti so systémom obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov po roku 2021 ([Ú. v. EÚ C 317](#), 25.9.2020, s. 5).

⁵⁸ Príjmy z obchodovania s kvótami pre leteckú dopravu formou aukcie sú vylúčené.

Tabuľka 4: Kompenzácia nepriamych nákladov vzniknutých v roku 2020 vyplatená v roku 2021

Členský štát	Vyplatená kompenzácia nepriamych nákladov vzniknutých v roku 2020 [v miliónoch EUR]	Počet príjemcov	Príjmy z obchodovania formou aukcie v roku 2020 [v miliónoch EUR]	Podiel príjmov z aukcií vynaložený na kompenzáciu nepriamych nákladov
BE (FL)	137,1	108	353,0	44,5 %
BE (WL)	20,0	34		
CZ	41,5	30	718,1	5,8 %
DE	833,0	893	2 641,8	31,5 %
EL	68,3	50	501,2	13,6 %
ES	179,0	210	1 222,3	14,6 %
FI	106,3	59	218,2	48,7 %
FR	391,0	325	714,7	54,7 %
IT	90,0	187	1 274,6	7,1 %
LT	1,0	1	86,3	1,2 %
LU	15,9	3	16,8	94,9 %
NL	172,2	92	437,3	39,4 %
PL	183,3	70	3 155,4	5,8 %
RO	131,8	43	801,3	16,4 %
SK	11,0	10	241,9	4,6 %

Celková kompenzácia nepriamych nákladov, ktoré 14 členských štátov vyplatilo v roku 2021, predstavovala približne 2,38 miliardy EUR. Je to takmer o 1 miliardu EUR viac ako v roku 2020⁵⁹. Je to najmä v dôsledku zvýšenia ceny uhlíka, ktorá sa používa na výpočet kompenzácií. Cena uhlíka použitá v roku 2021 predstavovala 25,20 EUR, pričom ide o zvýšenie z ceny 16,15 EUR použitej v roku 2019. Väčšina systémov nemá pevne stanovený rozpočet, ale poskytuje kompenzáciu do maximálnej výšky stanovenej na základe vynaložených nepriamych nákladov na emisie oxidu uhličitého a horných hraníc stanovených v usmerneniach o štátnej pomoci. Vo všeobecnosti platí, že členské štáty, ktoré nemajú pevne stanovený strop na rozdelenie, ako je Litva alebo Slovensko, vyplácajú nižšiu kompenzáciu.

Kompenzácia nepriamych nákladov sa zvýšila aj v relatívnom vyjadrení. Celková kompenzácia vzniknutých nepriamych nákladov v roku 2020 predstavovala 19,2 % príjmov z aukcií, ktoré 14 členských štátov dosiahlo v roku 2020. V roku 2021 vynaložili v priemere 27,3 % svojich príjmov z aukcií na kompenzáciu nepriamych nákladov na emisie oxidu uhličitého.

⁵⁹ Členské štáty vyplatili v roku 2020 kompenzáciu nepriamych nákladov, ktoré vznikli zariadeniam v roku 2019.

Členské štáty, ktoré vynaložia viac ako 25 % svojich príjmov z aukcií na kompenzáciu nepriamych nákladov v ktoromkoľvek roku, majú takisto povinnosť zverejniť správu s vysvetlením, prečo túto prahovú hodnotu prekročili. V roku 2021 vynaložilo viac ako 25 % svojich príjmov z aukcií na kompenzáciu nepriamych nákladov šesť členských štátov: Luxembursko, Fínsko, Francúzsko, Belgicko, Holandsko a Nemecko. Bolo to spôsobené najmä tým, že nárast cien uhlíka (a tým aj vzniknutých nepriamych nákladov) bol relatívne vyšší ako nárast príjmov z aukcií, pričom trhová stabilizačná rezerva stále znižovala aukčné objemy. Podiel emisií z energeticky náročných priemyselných odvetví v niektorých z týchto 14 členských štátov sa takisto zvýšil v porovnaní s historickými emisiami, ktoré sú základom pre výpočet ich aukčných podielov.

3.5. Znižovanie emisií v systéme EU ETS

V roku 2021 stacionárne zariadenia vyprodukovali emisie v objeme 1 335 miliónov ton ekvivalentu CO₂. Je to o 6,6 % viac než v roku 2020, ale stále o 5,6 % menej než v roku 2019⁶⁰.

Znižovanie emisií zo stacionárnych zariadení sa doteraz uskutočňuje najmä v odvetví energetiky (výroba elektrickej energie a tepla vrátane časti priemyselného tepla). V roku 2021 však odvetvie energetiky zaznamenalo nárast emisií o 8,4 %. Bolo to spôsobené najmä vyšším dopytom po elektrickej energii v súvislosti s oživením hospodárstva po pandémie ochorenia COVID-19 a so zvýšeným využívaním uhlia v dôsledku nárastu cien fosílnych palív. Celkové emisie v odvetví energetiky však boli v roku 2021 stále 8,1 % pod úrovňami z roku 2019, pričom v oboch uvedených rokoch bol dopyt po elektrickej energii veľmi podobný.

Emisie z priemyselných zariadení sa v roku 2021 takisto zvýšili, a to o 4,6 % v porovnaní s rokom 2020. Vo väčšine odvetví sa zaznamenal vysoký nárast, a to aj v odvetví železa, ocele a chemikálií. Bolo to v dôsledku hospodárskej obnovy po pandémie, ktorá sa vyznačovala 5,3 % nárastom HDP EÚ27 v roku 2021 v porovnaní s rokom 2020. Napriek tomu boli priemyselné emisie v roku 2021 o 2,6 % nižšie ako v roku 2019, hoci celková úroveň priemyselnej výroby bola v oboch rokoch veľmi podobná⁶¹.

V tabuľke 5 je zobrazený trend zaznamenaný v emisiách v rámci systému ETS zo stacionárnych zariadení od roku 2013.

---

⁶⁰ V oboch prípadoch sa porovnanie vykonalo s upravenými overenými emisiami na roky 2020 a 2019 s vylúčením Spojeného kráľovstva okrem výrobcov elektrickej energie v Severnom Írsku.

⁶¹ [Štatistika priemyselnej výroby](#), Eurostat, august 2022.

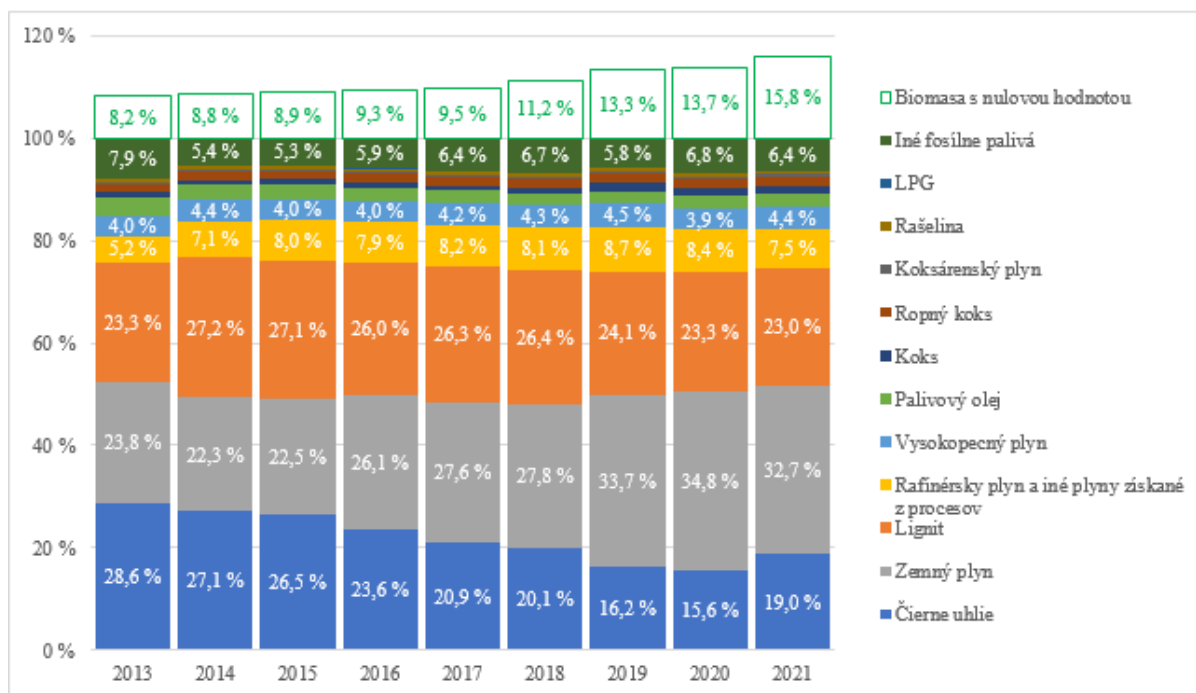
Tabuľka 5: Overené emisie zo stacionárnych zariadení

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ⁶²
Overené emisie zo stacionárnych zariadení	1 908	1 814	1 803	1 751	1 755	1 683	1 530	1 356	1 335
Medziročná zmena	–	–4,9 %	–0,6 %	–2,9 %	0,2 %	–4,1 %	–9,1 %	–11,4 %	6,6 %
Overené emisie z výroby elektrickej energie a tepla	1 191	1 100	1 091	1 046	1 036	964	822	696	707
Medziročná zmena	–	–7,7 %	–0,8 %	–4,1 %	–1,0 %	–7,0 %	–14,7 %	–15,3 %	8,4 %
Overené emisie z priemyselnej výroby	717	714	712	705	719	719	708	659	631
Medziročná zmena	–	–0,4 %	–0,3 %	–1,0 %	2,0 %	0,1 %	–1,6 %	–6,9 %	4,6 %

V grafe 3 je zobrazený trend zaznamenaný v emisiách v rámci systému ETS podľa druhu paliva v roku 2021 v porovnaní s fázou 3 systému EU ETS.

Medzi hlavné zdroje energie v systéme EU ETS v roku 2021 patrilo čierne uhlie, lignit (a subbituminózne uhlie) a zemný plyn. V predchádzajúcich rokoch sa postupne zvyšoval podiel zemného plynu, ktorý nahradil čierne uhlie a v menšej miere aj lignit. V roku 2021 sa však podiel emisií z čierneho uhlia v porovnaní s rokom 2020 zvýšil o 3,4 %. Súčasne sa znížil podiel lignitu aj zemného plynu. Súviselo to s rastúcimi cenami fosílnych palív.

⁶² Od roku 2021 nie sú už v systéme EU ETS zahrnuté emisie zo Spojeného kráľovstva, zahrnuté sú len emisie od výrobcov elektrickej energie v Severnom Írsku.

Graf 3: Emisie podľa druhu paliva vyjadrené ako podiely ročných emisií z fosílnych palív. Fosílna palivá spolu tvoria 100 %, pričom biomasa je navyše. Ak palivo nikdy nepresahuje 3 % z celkového objemu, hodnoty sa neuvádzajú, * = palivá, ktoré nepatria do ostatných uvedených palív.

Podľa nahlásených informácií v roku 2021 celkovo 2 153 zariadení používalo biomasu. Prestavuje to 24,6 % všetkých vykazujúcich zariadení v systéme EU ETS, pričom ide o nárast z 22,5 % v roku 2020. Emisie sa rôznia podľa druhu paliva, ale emisie, za ktoré bolo potrebné odovzdať emisné kvóty, by boli o 15,8 % vyššie, ak by sa emisie z biomasy s nulovou hodnotou započítali do fosílnych emisií.

Od 1. januára 2023⁶³ sa na emisie z biomasy s nulovou sadzbou v systéme EU ETS vzťahujú nové kritériá udržateľnosti a úspor emisií podľa smernice o obnoviteľných zdrojoch energie⁶⁴. Zahŕňajú prísnejšie kritériá pre biopalivá a biokvapaliny a nové kritériá pre pevnú a plynnú biomasu.

Za emisie s nulovou hodnotou sa môžu považovať palivá z biomasy, ktoré spĺňajú uplatniteľné kritériá udržateľnosti alebo na ktoré sa tieto kritériá nevzťahujú. To znamená, že ich emisie CO₂ sa nepovažujú za emisie fosílného CO₂. Prevádzkovatelia nemusia za tieto emisie s nulovou hodnotou odovzdať emisné kvóty v rámci systému ETS. V grafe 3 sú preto emisie z biomasy s nulovou hodnotou znázornené navyše k emisiám z fosílnych palív.

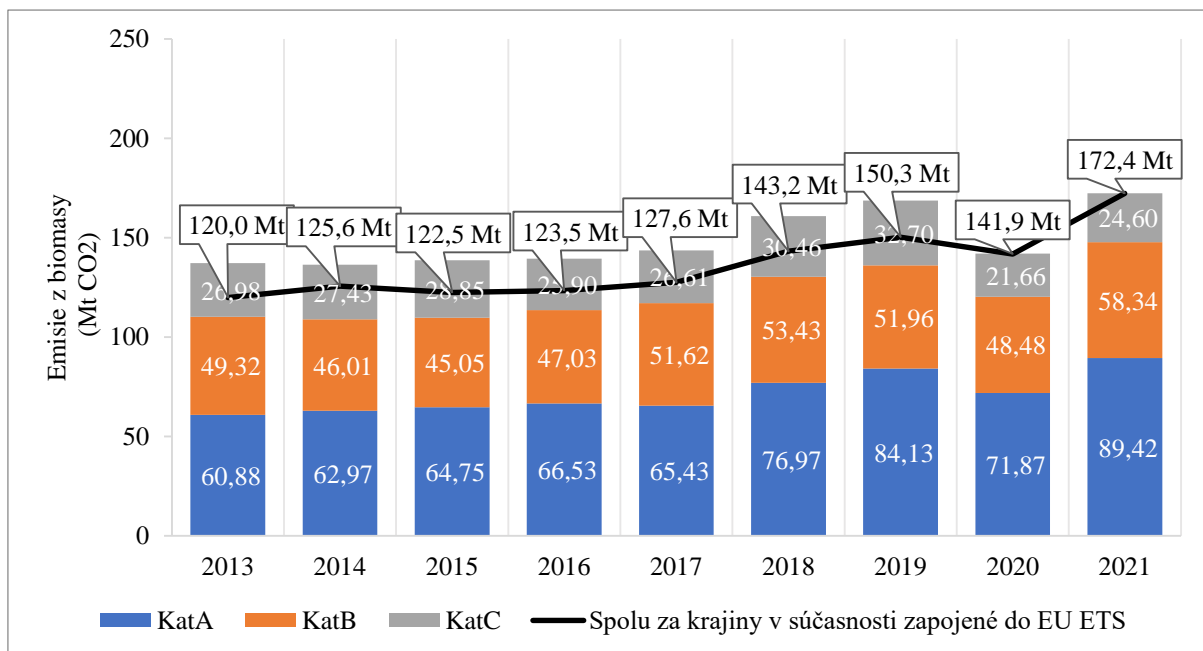
V grafe 4 je znázornené, ako sú emisie z biomasy s nulovou hodnotou v systéme EU ETS rozdelené medzi zariadeniami kategórie A, B a C. V rozdelení nie je zahrnutá fáza absorpcie a čistá hodnota emisií. Emisie z biomasy s nulovou hodnotou sa zjavne zvýšili, a to zo 142 miliónov ton v roku 2020 na 172 miliónov ton v roku 2021.

⁶³ Článok 38 ods. 6 nariadenia o monitorovaní a nahlasovaní. Ako bolo uvedené, nariadenie (EÚ) 2018/2066 bolo v roku 2020 zmenené nariadením (EÚ) 2020/2085 a v roku 2022 nariadením (EÚ) 2022/388. Pozri [konsolidované znenie](#).

⁶⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 z 11. decembra 2018 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov (prepracované znenie) ([Ú. v. EÚ L 328](#), 21.12.2018, s. 82).

Emisie z biomasy s nenulovou hodnotou zostali stále minimálne, a to približne na úrovni 1,5 milióna ton ekvivalentu CO₂, a predstavujú o čosi viac ako 0,1 % celkových emisií zo stacionárnych zariadení v rámci systému ETS. Hoci ide o takmer rovnaký podiel ako v roku 2020, očakáva sa, že sa v dôsledku sprísnenia požiadaviek na emisie z biomasy s nulovou hodnotou zvýši, a to najmä od roku 2023. Do 1. januára 2023 môžu vnútroštátne orgány povoliť zariadeniam prideliť emisiám z biomasy nulovú hodnotu bez preukázania súladu s kritériami smernice o obnoviteľných zdrojoch energie II pre udržateľnosť a úsporu emisií.

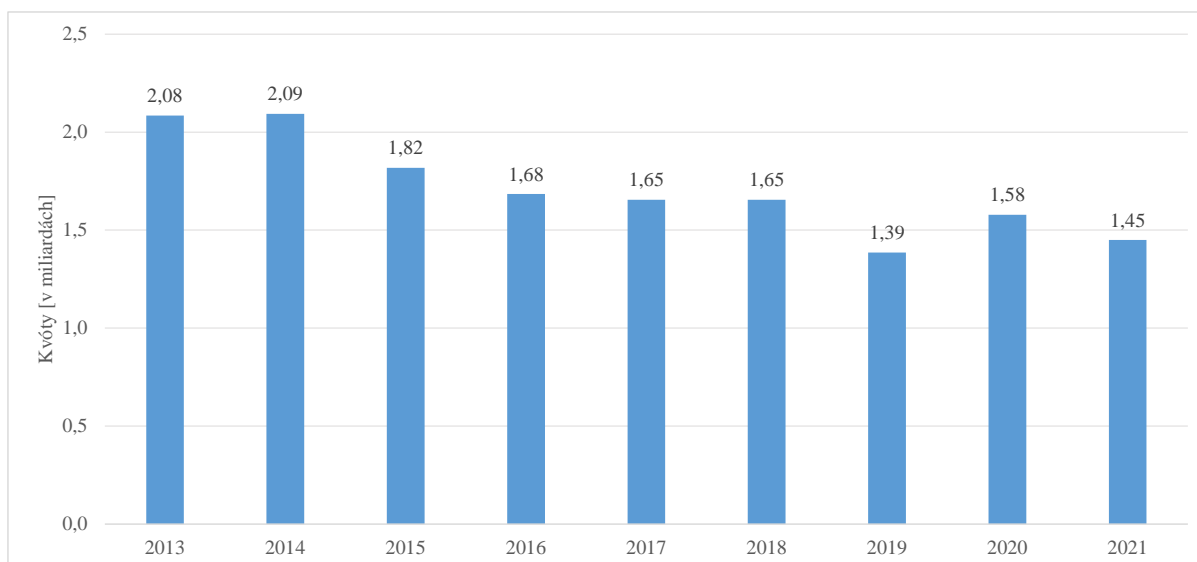
Graf 4: Emisie pochádzajúce z biomasy s nulovou hodnotou v roku 2021 v porovnaní s fázou 3 (2013 – 2020). Emisie sa uvádzajú v miliónoch ton ekvivalentu CO₂.

3.6. Dosiachnutie rovnováhy medzi ponukou a dopytom

Systém EU ETS sa na začiatku fázy 3 v roku 2013 vyznačoval výraznou štruktúrnou nerovnováhou medzi ponukou kvót a dopytom po nich. Na trhu s uhlíkom bol prebytok vo výške 2,1 miliardy kvót. Komisia prijala krátkodobé aj dlhodobé opatrenia na nápravu tejto nerovnováhy. Ako krátkodobé opatrenie Komisia odložila obchodovanie s 900 miliónmi kvót formou aukcie z rokov 2014 až 2016 na roky 2019 až 2020. Ako dlhodobé riešenie Komisia vytvorila v roku 2015 trhovú stabilizačnú rezervu.

Trhovou stabilizačnou rezervou sa upravujú aukčné objemy podľa vopred vymedzených prahových hodnôt celkového množstva kvót v obehú (TNAC). Týmto sa podporuje rovnováha a odolnosť na trhu EÚ s uhlíkom. Trhová stabilizačná rezerva začala fungovať v roku 2019, odkedy sa každoročne z obehú sťahujú emisné kvóty znižovaním aukčného objemu členských štátov. 900 miliónov emisných kvót, v prípade ktorých bolo obchodovanie formou aukcie pôvodne odložené, bolo takisto umiestnených do rezervy.

V roku 2021 sa emisie v porovnaní s rokom 2020 zvýšili, hoci ostali pod úrovňou pred pandémie v roku 2019. Výsledkom bol prebytok 1 449 miliónov kvót – menej ako v roku 2020, ale o niečo viac ako v roku 2019. V grafe 5 je znázornený prebytok kvót v systéme EU ETS od roku 2013.

Graf 5: Prebytok kvót v systéme EU ETS (2013 – 2021)

Komisia od polovice mája 2017 pravidelne zverejňuje celkové množstvo kvót v obehu za predchádzajúci rok. V máji 2022 Komisia zverejnila šieste vydanie celkového množstva kvót v obehu⁶⁵, ktoré predstavovalo 1 449 214 182 kvót. Opäť v dôsledku prebytku prevyšujúceho vopred vymedzenú prahovú hodnotu sa kvóty umiestnili do trhovej stabilizačnej rezervy, a teda sa znížili aukčné objemy na roky 2022 a 2023.

Týmto sa od septembra 2022 do augusta 2023 v rámci trhovej stabilizačnej rezervy znížili aukčné objemy o takmer 350 miliónov emisných kvót. V tabuľke 3.1 v dodatku 3 k pracovnému dokumentu útvarov Komisie, ktorý je sprievodným dokumentom k tejto správe, sa uvádzajú príspevky do trhovej stabilizačnej rezervy v roku 2022 podľa krajín, na ktoré sa vzťahuje systém ETS.

Komisia v roku 2021 vykonala prvé preskúmanie trhovej stabilizačnej rezervy ako súčasť širšej iniciatívy na plnenie Európskej zelenej dohody⁶⁶. Na základe preskúmania sa zistilo, že trhovú stabilizačnú rezervu funguje dobre a spĺňa svoj účel. Pomohla znížiť prebytok a poskytnúť silný signál o cene uhlíka, a to aj počas pandémie ochorenia COVID-19. Od roku 2019 bolo do rezervy vložených viac ako 1,4 miliardy kvót. Každoročne bolo do rezervy umiestnených 24 % prebytku emisných kvót z predchádzajúceho roka, ako aj 887 miliónov nepridelených emisných kvót v rokoch 2013 – 2020.

V rámci prvého preskúmania Komisia navrhla, aby trhovú stabilizačnú rezervu naďalej riešila nerovnováhu, ktorá sa vytvorila na trhu EÚ s uhlíkom, ako aj reagovala na prípadné šoky v dopyte (napr. šok spôsobený pandemiou ochorenia COVID-19). Na tento účel Komisia navrhla zachovať mieru prijímania na úrovni 24 % a upraviť prevádzkové parametre rezervy.

⁶⁵ Korigendum k oznámeniu Komisie – Zverejnenie celkového množstva kvót v obehu v roku 2021 na účely trhovej stabilizačnej rezervy v rámci systému EÚ na obchodovanie s emisiami zriadeného smernicou 2003/87/ES a množstva nepridelených kvót v období 2013 – 2020 ([Ú. v. EÚ C 272](#), 15.7.2022, s. 25).

⁶⁶ [COM\(2021\) 571_final](#) – Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení rozhodnutie (EÚ) 2015/1814, pokiaľ ide o množstvo kvót, ktoré sa má umiestniť do trhovej stabilizačnej rezervy pre systém obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Únii do roku 2030, 14. 7. 2021.

4. Letecká doprava

Systém EU ETS reguluje emisie z leteckej dopravy od roku 2012. Na základe právnych predpisov sa systém vzťahuje na všetky odlety z Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP) a s prípadnými výnimkami na prílety do neho. EÚ však v roku 2013 dočasne obmedzila povinnosti v rámci systému ETS na lety v rámci EHP s cieľom podporiť vytvorenie globálneho trhového opatrenia Medzinárodnou organizáciou civilného letectva (ICAO) na zníženie emisií z leteckej dopravy⁶⁷. Platnosť tohto rozhodnutia bola následne dvakrát predĺžená do roku 2023.

Od 1. januára 2020 sa systém EU ETS vzťahuje aj na emisie z letov do Švajčiarska⁶⁸. Švajčiarsky systém ETS sa zase uplatňuje na lety smerujúce na letiská v EHP. Týmto sa zaisťujú rovnaké podmienky pre oba smery letov.

Od 1. januára 2021 sa systém EU ETS naďalej uplatňuje na lety do Spojeného kráľovstva, zatiaľ čo systém ETS Spojeného kráľovstva sa uplatňuje na lety smerujúce na letiská v EHP. Takto sa aj napriek odchodu Spojeného kráľovstva z EÚ stanovujú ceny uhlíka na emisie z leteckej dopravy vzťahujúce sa naďalej.

V roku 2021 bolo v súlade s aktualizovaným rozsahom pôsobnosti systému EU ETS vydaných 28,3 milióna kvót pre leteckú dopravu. Bezodplatné pridelenie emisných kvót dosiahlo niečo vyššie 24 miliónov kvót. Okrem toho prevádzkovatelia lietadiel, ktorých spravujú vnútroštátni správcovia v EHP, dostali bezodplatne približne 0,5 milióna švajčiarskych kvót pre leteckú dopravu v rámci švajčiarskeho systému ETS. Na porovnanie v roku 2021 sa formou aukcie obchodovalo s 3,8 milióna kvótami pre leteckú dopravu. Od roku 2021 sa má strop pre leteckú dopravu znižovať tempom 2,2 % ročne.

Emisie z leteckej dopravy dosiahli historické maximum v roku 2019, po čom v roku 2020 výrazne klesli v dôsledku pandémie ochorenia COVID-19 a súvisiacich cestovných obmedzení. Emisie prevádzkovateľov lietadiel v roku 2021 predstavovali 27,9 milióna ton ekvivalentu CO₂ (vrátane približne 0,3 milióna ton v rámci švajčiarskeho systému ETS). Je to približne o 30 % viac než v roku 2020, ale stále o 50 % menej než pred pandemiou v roku 2019. Treba poznamenať, že toto porovnanie vychádza z upravených úrovní emisií za rok 2020 a 2019, pričom sa zohľadňuje zmenený rozsah pôsobnosti systému EU ETS v odvetví leteckej dopravy od roku 2021⁶⁹. Touto úpravou sa vylučujú prichádzajúce lety zo Spojeného kráľovstva.

V tabuľke 6 sa uvádzajú objemy bezodplatne pridelených emisných kvót a emisných kvót obchodovaných formou aukcie v odvetví leteckej dopravy spolu s objemom overených emisií prevádzkovateľov lietadiel.

---

⁶⁷ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 377/2013/EÚ z 24. apríla 2013 o dočasnej výnimke zo smernice 2003/87/ES o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Spoločenstve ([Ú. v. EÚ L 113](#), 25.4.2013, s. 1).

⁶⁸ Dohoda medzi Európskou úniou a Švajčiarskou konfederáciou o prepojení ich systémov obchodovania s emisiami skleníkových plynov ([Ú. v. EÚ L 322](#), 7.12.2017, s. 3).

⁶⁹ Upravené overené emisie, s vylúčením prichádzajúcich letov zo Spojeného kráľovstva: 21,5 milióna ton v roku 2020 a 55,8 milióna ton v roku 2019.

Tabuľka 6: Prevádzkovatelia lietadiel – overené emisie, bezodplatné pridelovanie emisných kvót a kvóty obchodované formou aukcie

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Overené emisie (v miliónoch ton ekvivalentu CO₂)	53,5	54,8	57,1	61,5	64,4	67,5	68,2	25,2	27,9
Medziročná zmena	–	2,5 %	4,1 %	7,7 %	4,8 %	4,8 %	1 %	–63 %	30 % ⁷⁰
Bezodplatné pridelovanie emisných kvót (EÚ27 + Island, Lichtenštajnsko a Nórsko + Spojené kráľovstvo + Švajčiarsko)⁷¹⁷².	32,4	32,4	32,1	32,0	33,1	31,3	31,3 ⁷³	32,5 ⁷⁴	24,0 ⁷⁵
Bezodplatné pridelovanie emisných kvót z osobitnej rezervy pre nových účastníkov a rýchlo rastúcich prevádzkovateľov	0	0	0	0	1,1	1,1	1,0	0,8	0,3
Objemy emisných kvót obchodovaných formou aukcie⁷⁶	0	9,3	16,4	6,0	4,7	5,6	5,5	9,2	3,8

Zhromaždenie organizácie ICAO v októbri 2016 prijalo uznesenie o systéme kompenzácie

⁷⁰ Pri zohľadnení zmeneného rozsahu pôsobnosti systému EU ETS v leteckej doprave (už sa nevzťahuje na lety zo Spojeného kráľovstva).

⁷¹ Švajčiarsko je zahrnuté len v údajoch za roky 2020 a 2021.

⁷² Tieto množstvá nezohľadňujú všetkých prevádzkovateľov lietadiel, ktorí ukončili činnosť, bezodplatné kvóty pridelené z osobitnej rezervy pre nových účastníkov a rýchlo rastúcich prevádzkovateľov, ani vrátené kvóty v roku 2012 v dôsledku zmeny rozsahu pôsobnosti. Zdroje: EUTL, GR pre oblasť klímy.

⁷³ Ak by sa zohľadnilo množstvo kvót, ktoré zostali nepridelené z dôvodu ukončenia činnosti prevádzkovateľov lietadiel, skutočné pridelenie kvót na rok 2019 by bolo o 4 milióny nižšie ako súčasný údaj [pozri poznámku pod čiarou č. 8 v oznámení C(2020) 8643 (Ú. v. EÚ C 428, 11.12.2020, s. 1)]. Pridelovanie kvót pre Spojené kráľovstvo (4,31 milióna kvót z celkového množstva na rok 2019), pozastavené v roku 2019 v dôsledku ochranných opatrení prijatých Komisiou na ochranu environmentálnej integrity systému EU ETS v prípadoch, keď sa na členský štát, ktorý vystupuje z EÚ, prestane uplatňovať právo EÚ, sa v roku 2020 obnovilo.

⁷⁴ V tomto množstve sa zohľadňujú lety smerujúce z EHP do Švajčiarska a medzi EHP a Spojeným kráľovstvom v súlade s dohodou o vystúpení.

⁷⁵ Pri zohľadnení zmeneného rozsahu pôsobnosti systému EU ETS (už sa nevzťahuje na prichádzajúce lety zo Spojeného kráľovstva).

⁷⁶ Objemy kvót pre leteckú dopravu obchodovaných formou aukcie v rokoch 2013 – 2015 odzrkadľujú rozhodnutie odložiť účinnosť a obmedziť povinnosti v rámci systému ETS pre odvetvie leteckej dopravy len na lety v rámci EHP (rozhodnutie 377/2013/EÚ). Plnenie povinností sa v prípade odvetvia leteckej dopravy za rok 2013 odložilo (nariadenie č. 421/2014). V prípade emisií z leteckej dopravy z rokov 2013 a 2014 sa plnenie povinností uskutočnilo od januára do apríla 2015.

– Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 377/2013/EÚ z 24. apríla 2013 o dočasnej výnimke zo smernice 2003/87/ES o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Spoločenstve (Ú. v. EÚ L 113, 25.4.2013, s. 1).

– Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 421/2014 zo 16. apríla 2014 (Ú. v. EÚ L 129, 30.4.2014, s. 1).

a znižovania emisií uhlíka v medzinárodnom letectve (CORSIA). Jeho hlavným cieľom je kompenzovať emisie CO₂ z medzinárodnej leteckej dopravy presahujúce určitú východiskovú hodnotu. Systém bol oficiálne spustený v roku 2021 a do roku 2026 je výslovne dobrovoľný. Zatiaľ nie je jasné, či ho budú následne uplatňovať všetky povinné krajiny – niektoré z nich vzniesli voči systému výhrady (napr. Čína). Vzhľadom na uznesenie o systéme CORSIA bolo obmedzenie rozsahu pôsobnosti systému EU ETS v leteckej doprave len v rámci Európy predĺžené do konca roka 2023.

V rámci systému CORSIA by zúčastnené štáty mali zaviazat' letecké spoločnosti so sídlom v týchto krajinách, aby kompenzovali svoje emisie presahujúce určitú východiskovú hodnotu, ktorá bola pôvodne vymedzená ako priemer úrovni z rokov 2019 a 2020, prostredníctvom kupovania a zrušenia medzinárodných kreditov. V októbri 2021 sa zhromaždenie organizácie ICAO rozhodlo zmeniť východiskovú hodnotu systému na roky 2024 – 2035 na 85 % emisií z roku 2019.

Ako súčasť balíka politík na plnenie Európskej zelenej dohody Komisia navrhla reformu systému EU ETS pre leteckú dopravu^{77,78}. Cieľom návrhu je zaviesť systém CORSIA do právnych predpisov EÚ spôsobom, ktorý je v súlade s cieľom EÚ v oblasti klímy do roku 2030 pre celé hospodárstvo a s postupným zintenzívňovaním opatrení v oblasti klímy. Na tento účel Komisia navrhla zachovať rámec systému EU ETS a cenový signál pre lety v rámci EHP a podľa potreby uplatňovať systém CORSIA na lety mimo EHP.

Celkový vplyv globálnej leteckej dopravy na klímu je podstatne väčší ako samotná zložka CO₂, ktorú v súčasnosti reguluje systém EU ETS. Odhaduje sa, že celkové vplyvy leteckej dopravy sú dvoj- až štvornásobne vyššie ako vplyvy emisií CO₂, ak sa zohľadnia vplyvy, ktoré nesúvisia s CO₂⁷⁹. Riešenie týchto emisií je dôležité, pretože Medzivládny panel o zmene klímy (IPCC) vo svojej šiestej hodnotiacej správe o zmiernení zmeny klímy⁸⁰ označil medzinárodnú leteckú dopravu (a lodnú dopravu) za odvetvia, ktoré nedosahujú ciele v oblasti klímy, ktoré by boli potrebné na obmedzenie zvyšovania globálnej teploty v súlade s Parížskou dohodou.

5. Dohľad nad trhom

Trh EÚ s uhlíkom upravuje spoľahlivý rámec pravidiel dohľadu nad trhom. Podľa smernice

---

⁷⁷ [COM\(2021\) 552 final](#) – Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení smernica 2003/87/ES, pokiaľ ide o príspevok leteckej dopravy k cieľu Únie v oblasti znižovania emisií v celom hospodárstve a ktorou sa primerane vykonáva globálne trhové opatrenie.

⁷⁸ [COM\(2021\) 567 final](#) – Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení smernica 2003/87/ES, pokiaľ ide o oznamovanie kompenzácie v súvislosti s globálnym trhovým opatrením pre prevádzkovateľov lietadiel so sídlom v Únii.

⁷⁹ [COM\(2020\) 747 final](#) – Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade, Aktualizovaná analýza vplyvov leteckej dopravy na klímu, ktoré nesúvisia s emisiami CO₂, a možných politických opatrení podľa článku 30 ods. 4 smernice o systéme EÚ na obchodovanie s emisiami, 23. 11. 2020.

⁸⁰ IPCC (2022), [Mitigation of Climate Change – Summary for Policymakers](#) (Zmierňovanie zmeny klímy – zhrnutie príspevku pre tvorcov politík), príspevok pracovnej skupiny III k šiestej hodnotiacej správe.

o trhoch s finančnými nástrojmi⁸¹ (ďalej len „MiFID“) sa spotové emisné kvóty a deriváty klasifikujú ako finančné nástroje. Táto klasifikácia sa odráža aj v sekundárnych právnych predpisoch vrátane nariadenia o obchodovaní formou aukcie⁸², ktorým sa riadi primárny trh (aukcie kvót). Obchodovanie na trhu EÚ s uhlíkom celkovo podlieha rovnakému regulačnému režimu ako finančné trhy EÚ.

Dohľad nad trhom EÚ s uhlíkom je rozdelený medzi finančné orgány všetkých 27 členských štátov⁸³, ktoré koordinuje európsky regulačný orgán, Európsky orgán pre cenné papiere a trhy (ESMA). Monitorujú správanie účastníkov trhu prostredníctvom rozsiahlych požiadaviek na podávanie správ a transparentnosť. Okrem toho sa nariadením o zneužívaní trhu⁸⁴ ukladá účastníkom trhu povinnosť bezodkladne oznamovať podozrivé pokyny a transakcie. Vnútroštátne orgány majú zasa právomoc reagovať nápravnými opatreniami alebo sankciami, ak zistia zneužívanie trhu.

Pravidlami finančného trhu sa zabezpečuje ochrana integrity a transparentnosti trhu EÚ s uhlíkom. Zriadený rámec funguje dobre. Keďže sa však cena uhlíka v roku 2021 zvýšila, niektoré zainteresované strany tvrdili, že dochádza k nadmernej cenovej špekulácii. S cieľom preskúmať tieto obavy Komisia poverila orgán ESMA, aby vykonal analýzu obchodného správania na trhu EÚ s uhlíkom⁸⁵.

V nadväznosti na predbežné posúdenie⁸⁶ orgán ESMA v marci 2022 uverejnil záverečnú správu o emisných kvótach a súvisiacich derivátoch⁸⁷. Je jedným z najkomplexnejších posúdení trhu EÚ s uhlíkom od jeho vytvorenia v roku 2005, pričom sa v nej využívajú údaje získané priamo od orgánov dohľadu nad finančným trhom. Navrhujú sa v nej aj politické odporúčania na zlepšenie fungovania trhu. V správe sa predovšetkým dospelo k záveru, že trh s uhlíkom riadne funguje a pozorované cenové pohyby sú v súlade s trhovými princípmi. Tento záver nezávisle potvrdila aj Európska centrálna banka, ktorá svoju analýzu uverejnila v apríli 2022⁸⁸.

---

⁸¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/65/EÚ z 15. mája 2014 o trhoch s finančnými nástrojmi, ktorou sa mení smernica 2002/92/ES a smernica 2011/61/EÚ ([Ú. v. EÚ L 173](#), 12.6.2014, s. 349).

⁸² Nariadenie Komisie (EÚ) č. 1031/2010 z 12. novembra 2010 o harmonograme, správe a iných aspektoch obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov formou aukcie podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Spoločenstve ([Ú. v. EÚ L 302](#), 18.11.2010, s. 1).

⁸³ Zoznam príslušných vnútroštátnych orgánov zodpovedných podľa nariadenia o zneužívaní trhu sa nachádza na [webovej stránke orgánu ESMA](#).

⁸⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 596/2014 zo 16. apríla 2014 o zneužívaní trhu (nariadenie o zneužívaní trhu) a o zrušení smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/6/ES a smerníc Komisie 2003/124/ES, 2003/125/ES a 2004/72/ES ([Ú. v. EÚ L 173](#), 12.6.2014, s. 1).

⁸⁵ Ako už bolo uvedené, COM(2021) 660 final.

⁸⁶ [ESMA70-445-7](#), *ESMA Preliminary report on emission allowances* (Predbežná správa orgánu ESMA o emisných kvótach), 11. 11. 2021.

⁸⁷ [ESMA70-445-38](#), *ESMA final report on emission allowances* (Záverečná správa orgánu ESMA o emisných kvótach), 28. 3. 2022.

⁸⁸ Ampudia, M., Bua, G., Kapp, D. a Salakhova, D., [The role of speculation during the recent increase in EU emissions allowance prices](#) (Úloha špekulácií počas nedávneho zvyšovania cien emisných kvót EÚ), Ekonomický bulletin, vydanie 3/2022.

5.1. Zistenia zo správy orgánu ESMA

Cena uhlíka sa v priebehu roka 2021 a v prvej polovici roka 2022 zvýšila. V správe orgánu ESMA sa potvrdzuje, že tento vývoj a súvisiaca volatilita sú v súlade s trhovými princípmi. Hoci ceny emisných kvót môžu ovplyvniť mnohé faktory, v otázke kľúčových faktorov, ktoré viedli k zvýšeniu cien v roku 2021/2022, orgán ESMA súhlasí s väčšinou analytikov.

Konkrétne sa zvýšil dopyt po emisných kvótach, a to najskôr v dôsledku oživenia hospodárstva po pandémie ochorenia COVID-19 a potom v dôsledku prechodu zo zemného plynu na iné fosílné palivá, ktorý bol spôsobený rastúcimi cenami plynu. Okrem toho trh už očakáva prijatie politických reforiem v rámci navrhovaného legislatívneho balíka na plnenie Európskej zelenej dohody, čo okrem iného v budúcnosti povedie k menšej ponuke emisných kvót.

Aj v krátkodobom horizonte reagoval trh EÚ s uhlíkom na náhle otrasy, ako je pandémia ochorenia COVID-19 a s ňou spojené hospodárske účinky, ako aj na vojnu na Ukrajine a súvisiacu energetickú krízu.

V správe ESMA sa nezistili žiadne významné nezrovnalosti vo fungovaní trhu z hľadiska finančného dohľadu. Primárny trh aj sekundárne trhy pre zmluvy o derivátoch vo všeobecnosti fungujú tak, ako majú. Väčšina obchodovania sa uskutočňuje na sekundárnych trhoch prostredníctvom zmlúv o derivátoch (90 % objemov). Tieto zmluvy umožňujú subjektom dodržiavajúcim pravidlá a iným nefinančným subjektom (komerčným subjektom) zaistiť sa proti cenovému riziku.

V správe sa nenachádzajú ani dôkazy o nadmerných cenových špekuláciách subjektov finančného sektora na úkor subjektov dodržiavajúcich pravidlá. Prevládajúcou kategóriou účastníkov na primárnom aj sekundárnom trhu sú stále prevádzkovatelia. Zatiaľ čo investičné fondy a iné subjekty finančného sektora, ktoré by sa vo všeobecnosti mohli spájať so špekulatívnym správaním, sú na trhoch prítomné, ich podiel sa od roku 2018 zvýšil len mierne a celkovo zostáva nízky (pod 8 %). Príslušné vnútroštátne orgány neoznámili ani žiadne prípady zneužívania trhu či obchodovania s využitím dôverných informácií.

V správe orgánu ESMA sa potvrdzuje významná úloha, ktorú zohráva finančný sektor pri fungovaní trhu s uhlíkom – zabezpečovanie likvidity a poskytovanie služieb subjektom dodržiavajúcim pravidlá pri získavaní emisných kvót. Prevádzkovatelia v systéme ETS zabezpečujú plnenie svojich povinností najmä nákupom zmlúv o derivátoch, predovšetkým futures. Tie im poskytujú právo odovzdať kvóty v budúcnosti za vopred stanovenú sumu. Protistranami v týchto obchodoch sú predovšetkým subjekty finančného sektora (investičné firmy a banky). Ich účasť na trhu tak poskytuje prevádzkovateľom v systéme ETS viac možností riadiť cenové riziká a uvoľniť ďalší kapitál pre dlhodobejšie investície.

Subjekty finančného sektora zohrávajú dôležitú úlohu aj pri zabezpečovaní kvót iným účastníkom trhu, najmä malým a stredným prevádzkovateľom v systéme ETS, ktorí obchodujú na sekundárnych trhoch. Orgán ESMA celkovo zaznamenal, že účasť na sekundárnych trhoch bola v porovnaní s aukciami väčšia. Orgán ESMA takisto potvrdil, že najväčší účastníci boli aktívni tak na aukciách, ako aj na sekundárnych trhoch, kde predávali kvóty ďalším účastníkom. Pre mnohých prevádzkovateľov v systéme ETS môže byť

výhodnejšie a nákladovo efektívnejšie získať kvóty na splnenie povinnosti od takýchto sprostredkovateľov vrátane subjektov finančného sektora.

5.1.1. Politické odporúčania orgánu ESMA

V správe orgán ESMSA navrhuje niekoľko politických odporúčaní na zlepšenie monitorovania a zvýšenie transparentnosti trhu EÚ s uhlíkom. Komisia teraz tieto odporúčania, ako aj cielené opatrenia a úpravy, ktoré môžu byť potrebné na ich vykonanie, starostlivo zvažuje.

Okrem toho sa v správe uvádzajú dve otázky, ktoré majú tvorcovia politik zvážiť bez toho, aby predložili odporúčania: zavedenie obmedzení pozícií a centralizovaného monitorovania trhu. S cieľom predísť akýmkoľvek nepriaznivým účinkom orgán ESMA ako nadväzujúce opatrenie navrhuje ďalšie hĺbkové posúdenie.

Komisia bude naďalej pozorne monitorovať fungovanie trhov s uhlíkom, posudzovať odporúčania orgánu ESMA a úzko spolupracovať s vnútroštátnymi orgánmi s cieľom zabezpečiť integritu trhu.

6. Monitorovanie, nahlasovanie a overovanie emisií

Vo fáze 4 (2021 – 2030) sa naďalej uplatňuje zriadený rámec požiadaviek na monitorovanie, nahlasovanie, overovanie a akreditáciu systému EU ETS. Tieto požiadavky sú harmonizované v nariadení o monitorovaní a nahlasovaní (MRR)⁸⁹ a nariadení o akreditácii a overovaní (AVR)⁹⁰.

Krajiny každoročne predkladajú správu o vykonávaní systému EU ETS v súlade s článkom 21 smernice o EU ETS. Tieto údaje umožňujú nahliadnuť do rámca monitorovania, nahlasovania, overovania a akreditácie, ktorý je základom efektívneho fungovania systému.

6.1. Monitorovanie emisií

Systém na monitorovanie emisií v rámci EU ETS funguje ako modulový prístup. Prevádzkovateľom to poskytuje vysokú úroveň flexibility, čím sa zabezpečuje tak nákladová efektívnosť, ako aj spoľahlivosť údajov o emisiách. Prevádzkovatelia môžu používať viacero monitorovacích metód („metodika založená na výpočtoch“ alebo „metodika založená na meraniach“, výnimočne aj „rezervný postup“) vrátane kombinácie metód pre jednotlivé časti zariadenia. V prípade prevádzkovateľov lietadiel sú dovolené len metodiky založené na výpočtoch, pričom základným parametrom letu je spotreba paliva.

V nariadení MRR sa vyžaduje, aby zariadenia aj prevádzkovatelia lietadiel mali plán

⁸⁹ Ako bolo uvedené, nariadenie (EÚ) 2018/2066 bolo v roku 2020 zmenené nariadením (EÚ) 2020/2085 a v roku 2022 nariadením (EÚ) 2022/388. Pozri [konsolidované znenie](#).

⁹⁰ Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2018/2067 z 19. decembra 2018 o overovaní údajov a o akreditácii overovateľov podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES ([Ú. v. EÚ L 334](#), 31.12.2018, s. 94). Toto nariadenie bolo v roku 2020 zmenené nariadením Komisie (EÚ) 2020/2084. Pozri [konsolidované znenie](#).

monitorovania schválený príslušným vnútroštátnym orgánom. Týmto sa prevádzkovateľom lietadiel zabraňuje v svojom voľnom výbere monitorovacích metód a časových obdiev.

V roku 2021 väčšina zariadení používala na výpočet svojich emisií metodiku založenú na výpočtoch⁹¹. Len 154 zariadení (1,8 %) v 22 krajinách nahlásilo, že používa systémy kontinuálneho merania emisií (CEM), čo je takmer rovnaký počet zariadení ako v roku 2020. Systémy CEM sa používajú najčastejšie v Nemecku a Česku. V 30 zariadeniach namerané emisie obsahovali aj biogénny CO₂. Takmer polovica zariadení používajúcich systémy CEM používa túto metodiku na viac ako 95 % svojich emisií, pričom druhá polovica používa kombináciu systémov CEM a metodiky založenej na výpočtoch.

Len 11 krajín nahlásilo používanie rezervného postupu, a to v 31 zariadeniach, čo predstavuje približne 2,5 milióna ton ekvivalentu CO₂ (o štyri zariadenia viac ako v roku 2020, ale o 0,4 milióna ton ekvivalentu CO₂ menej). Na jedno zariadenie v Holandsku pripadá 52 % celkových emisií nahlásených s použitím rezervnej metodiky.

V roku 2021 väčšina zariadení spĺňala minimálne štandardné úrovne⁹² podľa nariadenia MRR. Len 98 zariadení kategórie C (nárast z 80 v roku 2020) sa podľa správ odchytilo prinajmenšom pri jednom parametri od požiadavky uplatňovať na väčšie zdrojové prúdy najvyššie úrovne. Tieto zariadenia sa nachádzajú v 18 rôznych krajinách a predstavujú 13,6 % zariadení kategórie C. Tieto odchytky sú povolené len vtedy, keď prevádzkovateľ preukáže, že splnenie najvyššej úrovne je technicky nerealizovateľné alebo by viedlo k neprímeraným nákladom. Ak tieto podmienky už neplatia, prevádzkovateľ musí systém monitorovania zodpovedajúcim spôsobom zlepšiť.

V roku 2021 bola povolená prevádzka 405 zariadení kategórie B v 23 krajinách s určitou formou odchýlky od štandardných požiadaviek nariadenia MRR. Predstavuje to 21 % všetkých zariadení kategórie B, čo je rovnaký podiel ako v roku 2020.

6.2. Akreditácia a overovanie

Overovatelia monitorovania emisií v rámci systému EU ETS musia byť akreditovaní vnútroštátnym akreditačným orgánom, aby mohli vykonávať overovanie v súlade s nariadením AVR. Tým sa zabezpečuje, že overovatelia môžu pôsobiť na základe vzájomného uznávania vo všetkých krajinách zapojených do systému EU ETS, čím sa v plnom rozsahu využívajú výhody vnútorného trhu a zabezpečuje sa dostatočná dostupnosť služieb.

V roku 2021 bolo pre stacionárne zariadenia akreditovaných 106 overovateľov a pre leteckú dopravu 23 overovateľov. V roku 2021 okrem toho 26 krajín oznámilo, že na ich území pôsobí aspoň jeden zahraničný overovateľ, pričom šesť krajín oznámilo, že majú len zahraničných overovateľov. Svedčí to o tom, že vzájomné uznávanie overovateľov medzi

---

⁹¹ Hlavným dôvodom je, že metodika založená na meraniach si vyžaduje významné zdroje a know-how na nepretržité meranie koncentrácie príslušných skleníkových plynov, ktoré mnohí menší prevádzkovatelia nemajú.

⁹² V nariadení MRR sa požaduje, aby všetci prevádzkovatelia spĺňali určité minimálne úrovne, pričom väčšie zdroje emisií musia spĺňať vyššie úrovne (t. j. zahŕňajúce spoľahlivejšiu kvalitu údajov), pričom v záujme nákladovej efektívnosti pre menšie zdroje platia menej prísne požiadavky.

krajinami naďalej úspešne funguje.

Zistilo sa, že overovatelia vykazujú vysokú mieru súladu s nariadením AVR. Len Nórsko oznámilo dve pozastavenia a len Francúzsko oznámilo jedno zrušenie akreditácie overovateľa. Na porovnanie v roku 2020 nebolo oznámené žiadne pozastavenie a došlo k jednému zrušeniu akreditácie. Šesť krajín obmedzilo rozsah pôsobnosti akreditácie siedmich overovateľov. V roku 2020 k tomuto pristúpilo len Nemecko v prípade dvoch overovateľov.

Šesť krajín v roku 2021 oznámilo, že prijali sťažnosti týkajúce sa overovateľov (o jednu viac ako v roku 2020). Celkový počet sťažností (28) však predstavoval len 57 % počtu sťažností v roku 2020. Väčšina sťažností (93 %) bola v čase predloženia správ už vyriešená (v porovnaní s 86 % v roku 2020). Jedna krajina okrem toho oznámila, že medzičasom bolo vyriešených 11 sťažností z predchádzajúcich rokov.

Osem členských štátov v roku 2021 oznámilo 64 prípadov nesplnenia povinnosti, pokiaľ ide o úlohu overovateľa v súvislosti s procesom výmeny informácií medzi vnútroštátnymi akreditačnými orgánmi a príslušnými orgánmi (nárast zo siedmich krajín v roku 2020). Z nich bolo v čase predloženia správ už 72 % vyriešených. Tri krajiny okrem toho oznámili, že medzičasom bolo vyriešených 24 prípadov nesplnenia povinnosti z predchádzajúcich rokov.

Prehľad aspektov týkajúcich sa akreditácie a overovania sa uvádza v tabuľke 4.1 v dodatku 4 k pracovnému dokumentu útvarov Komisie, ktorý je sprievodným dokumentom k tejto správe.

6.3. Príslušné orgány

Organizácia príslušných vnútroštátnych orgánov zodpovedných za vykonávanie systému EU ETS sa medzi krajinami líši. V niektorých krajinách je do tohto procesu zapojených niekoľko miestnych orgánov; v iných je vykonávanie centralizovanejšie. Krajiny si tieto prístupy vyberajú na základe nákladovej a časovej efektívnosti.

V roku 2021 bolo podľa nahlásených informácií do vykonávania systému EU ETS zapojených 69 ústredných, 147 regionálnych, 644 miestnych a 27 iných príslušných orgánov. Krajiny nahlásili používanie rôznych nástrojov na koordináciu medzi orgánmi, ako ústredný príslušný orgán zodpovedný za prácu v oblasti monitorovania, nahlasovania a overovania (11 krajín) alebo vykonávajúci koordinačnú úlohu⁹³ (desať krajín), záväzné pokyny a usmernenia ústredného príslušného orgánu pre miestne orgány (päť krajín), spoločná odborná príprava príslušných orgánov (osem krajín) a pravidelné pracovné skupiny alebo stretnutia medzi orgánmi (11 krajín). V roku 2021 žiadne takéto nástroje nepoužívalo 14 krajín. Tieto krajiny majú centralizovanejšiu organizáciu, a teda potrebujú menej nástrojov na koordináciu.

Podrobnejší prehľad koordinácie medzi krajinami zapojenými do systému EU ETS sa uvádza

⁹³ Ak sú za prácu v oblasti monitorovania, nahlasovania a overovania zodpovedné regionálne/miestne orgány, príslušné dokumenty, ako sú plány monitorovania, okrem týchto regionálnych a miestnych orgánov preskúmava aj ústredný príslušný orgán s cieľom monitorovať kvalitu procesov v oblasti monitorovania, nahlasovania a overovania.

v tabuľke 4.2 v dodatku 4 k pracovnému dokumentu útvarov Komisie, ktorý je sprievodným dokumentom k tejto správe.

V roku 2021 neúčtovalo správne poplatky prevádzkovateľom zariadení v súvislosti s povoľovaním a schvaľovaním plánov monitorovania 15 krajín (nárast z 13 krajín v roku 2020). Ani prevádzkovatelia lietadiel v 18 krajinách neplatili žiadne poplatky (v 16 krajinách v roku 2020). Poplatky sa medzi jednotlivými krajinami a typmi služieb výrazne líšili – od 5 EUR do 7 729,20 EUR za povolenie a schválenie plánu monitorovania zariadení a od 2,13 EUR do 3 100 EUR pre prevádzkovateľov lietadiel. 13 krajín nahlásilo, že účtuje správne poplatky za chválenie plánov metodiky monitorovania alebo za významné zmeny, a to opäť v rôznych výškach.

V tabuľke 4.3 v dodatku 4 k pracovnému dokumentu útvarov Komisie, ktorý je sprievodným dokumentom k tejto správe, sa uvádza podrobný prehľad správnych poplatkov v krajinách zapojených do systému EU ETS.

6.4. Dodržiavanie súladu a presadzovanie

Dodržiavanie súladu so systémom EU ETS sa overuje v ročných cykloch. Prevádzkovatelia musia za každý rok prevádzky predložiť výročnú správu o emisiách do 31. marca nasledujúceho roka. Po overení správy musia prevádzkovatelia odovzdať dohodnutý počet kvót do 30. apríla daného roka. Za každú tonu emitovaného CO₂, za ktorú neboli včas odovzdané žiadne kvóty, sa v smernici o EU ETS ukladá pokuta vo výške 100 EUR⁹⁴. Je to navyše k nákladom spojeným s odovzdaním príslušných kvót. Za porušenia predpisov pri vykonávaní systému EU ETS sa môžu uplatňovať ďalšie pokuty, ktoré vyplývajú z vnútroštátnych ustanovení stanovených jednotlivými krajinami.

V cykle hodnotenia súladu v roku 2021 zostala úroveň plnenia povinností v rámci systému EU ETS veľmi vysoká. Prevádzkovatelia zodpovední po väčšinu rokov za vyše 99 % emisií zo stacionárnych zariadení a z leteckej dopravy splnili svoje právne povinnosti včas. Efektívnosť systému hodnotenia súladu sa zlepšila vďaka rozšíreniu používania elektronického nahlasovania. V roku 2021 používalo 11 krajín automatické IT systémy a elektronické vzory pre plány monitorovania, správy o emisiách, správy o overení a/alebo správy o vylepšeniach. Osem krajín takisto používalo automatické IT systémy na riadenie pracovného postupu pre plány metodiky monitorovania, výročné správy o úrovni činnosti a iné výmeny informácií týkajúcich sa údajov o pridelovaní kvót.

V dôsledku pandémie ochorenia COVID-19 a súvisiacich obmedzení fyzického kontaktu 18 krajín povolilo overovateľom vykonávať virtuálne návštevy na mieste⁹⁵. V prípade 460 zariadení a 64 prevádzkovateľov lietadiel boli virtuálne návštevy na mieste schválené príslušným orgánom.

Príslušné orgány vykonávajú rôzne kontroly súladu týkajúce sa ročných správ zariadení

---

⁹⁴ Pokuta je indexovo viazaná na infláciu.

⁹⁵ Článkom 34a nariadenia o akreditácii a overovaní sa overovateľovi umožňuje vykonať virtuálne návštevy na mieste, ak mu situácia vyššej moci zabráňuje miesto navštíviť. Umožnené je to len po schválení príslušným orgánom a ak sú splnené určité podmienky.

o emisiách. V roku 2021 všetky príslušné orgány skontrolovali úplnosť správ od stacionárnych zariadení a väčšina z nich tak urobila v prípade správ od prevádzkovateľov lietadiel. Výnimkou sú príslušné orgány Maďarska a Lotyšska (s tromi, resp. dvomi prevádzkovateľmi lietadiel), ako aj Lichtenštajnska, Severného Írska a Slovinska, pretože nespravujú žiadnych prevádzkovateľov lietadiel.

V tabuľke 4.4 v dodatku 4 k pracovnému dokumentu útvarov Komisie, ktorý je sprievodným dokumentom k tejto správe, sa uvádza podrobný prehľad kontrol súladu vykonaných v krajinách zapojených do systému EU ETS.

Príslušné orgány v 12 krajinách vykonali konzervatívne odhady v prípade 55 zariadení (celkovo približne 0,6 % zariadení), čo predstavovalo pokles z 58 v roku 2020. Takéto odhady sa vykonávajú v súlade s článkom 70 nariadenia MRR, ak ročné správy o emisiách neboli predložené včas, bolo vydané negatívne verifikačné stanovisko alebo ak správa o emisiách nebola v súlade s nariadením MRR. Konzervatívny odhad všetkých emisií sa vykonal v prípade 14 zariadení. V prípade 17 zariadení sa konzervatívny odhad vzťahoval len na časť emisií, pričom v prípade 24 zariadení sa odhadovalo, že nevytvorili žiadne emisie.

Emisie na základe konzervatívnych odhadov predstavovali celkovo 0,8 milióna ton (pokles z 3,3 milióna ton v roku 2020) z celkových 5 miliónov ton z 55 nahlásených zariadení (pokles z 18 miliónov ton v roku 2020). Konzervatívne odhady sa zvyčajne vykonávali z toho dôvodu, že správy o emisiách neboli v plnom súlade s požiadavkami na monitorovanie, podávanie správ a overovanie alebo boli predložené po lehote.

Konzervatívne odhady v prípade leteckej dopravy nahlásilo šesť krajín (o dve menej ako v roku 2020), ktoré sa týkali 28 prevádzkovateľov lietadiel (o päť viac ako v roku 2020) a 0,09 milióna ton emisií (0,14 milióna ton v roku 2020).

Kontroly príslušných orgánov sú naďalej dôležité na účely doplnenia práce overovateľov. Okrem kontrolovania správ o emisiách 16 krajín uviedlo, že vykonali aj kontroly na mieste v zariadeniach. Žiadna krajina⁹⁶ neoznámila, že vykonala kontroly na mieste v leteckej doprave, pričom v roku 2020 to bolo 13 krajín. Tento pokles, najmä v prípade leteckej dopravy, možno pripísať vplyvu pandémie ochorenia COVID-19. Príslušné orgány nemohli navštevovať zariadenia ani prevádzkovateľov lietadiel počas väčšej časti prvého polroka 2021.

V tabuľke 4.5 v dodatku 4 k pracovnému dokumentu útvarov Komisie, ktorý je sprievodným dokumentom k tejto správe, sa uvádza prehľad opatrení na zabezpečenie súladu uložených v krajinách zapojených do systému EU ETS.

V roku 2021 dostalo 29 prevádzkovateľov zariadení v ôsmich krajinách pokuty za prekročenie emisií. V leteckej doprave nahlásili pokuty za nadmerné emisie štyri krajiny v prípade deviatich prevádzkovateľov lietadiel. Jedenásť krajín⁹⁷ nahlásilo 41 porušení iných

⁹⁶ Tri krajiny (Lichtenštajnsko, Severné Írsko a Slovinsko) nespravujú žiadnych prevádzkovateľov lietadiel.

⁹⁷ Medzi týmito jedenástimi krajinami je Česko, Dánsko, Španielsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Maďarsko, Holandsko, Poľsko, Švédsko a Rumunsko.

ako prekročenie emisií, pričom uložili pokuty, vydali formálne varovania alebo formálne oznámenia. Nahlásených bolo 30 pokút (buď už uložených, alebo plánovaných, napr. z dôvodu prebiehajúceho právneho konania) v celkovej výške 17,9 milióna EUR. Zahŕňa to leteckú dopravu, pričom išlo o päť porušení v štyroch krajinách, v ktorých boli uložené tri pokuty v celkovej výške 36 000 EUR.

V tabuľke 4.6 v dodatku 4 k pracovnému dokumentu útvarov Komisie, ktorý je sprievodným dokumentom k tejto správe, sa uvádza prehľad pokút za prekročenie emisií uložených v krajinách zapojených do systému EU ETS.

Najčastejšími porušeniami nahlásenými za rok 2021 boli prevádzkovanie činnosti bez povolenia na emisie, nesplnenie povinnosti monitorovať emisie v súlade so schváleným plánom monitorovania a nariadením MRR a nesplnenie povinnosti predložiť správu o emisiách v stanovenej lehote. Fáza 4 systému EU ETS prináša ďalšie porušenia a súvisiace pokuty: neoznámenie ukončenia činnosti zariadenia alebo nepredloženie dokumentov požadovaných v rámci konaní o bezodplatnom pridelovaní emisných kvót, ako je plán metodiky monitorovania, nesplnenie požiadaviek na monitorovanie s uvedeným plánom alebo nepredloženie výročnej správy o úrovni činnosti.

7. Prepojenie systému EU ETS a švajčiarskeho systému ETS

Systém EU ETS a švajčiarsky systém ETS sú od roku 2020 prepojené. Znamená to, že kvóty vydané v jednom systéme možno odovzdať za emisie vytvorené v ktoromkoľvek z týchto dvoch systémov. Vďaka prístupu k väčšiemu trhu môžu prevádzkovatelia zvýšiť nákladovú efektívnosť a majú viac možností na znižovanie emisií. V dohode o prepojení systémov⁹⁸ sa stanovujú podmienky a požiadavky, na základe ktorých sú oba systémy prepojené. Zavádza sa ňou aj mechanizmus na zabezpečenie dodržiavania podmienok prepojenia podľa článku 25 smernice o EU ETS⁹⁹.

Začlenenie leteckej dopravy do dohody o prepojení systémov bolo zásadnou požiadavkou EÚ. Švajčiarsko na základe článku 6 dohody uplatňuje rovnaký prístup k pravidlám týkajúcim sa pokrytia, emisného stropu a pridelovania kvót ako systém EU ETS. Na švajčiarske vnútroštátne lety a lety smerujúce na letiská v EHP sa vzťahuje švajčiarsky systém ETS, kým lety smerujúce do Švajčiarska patria do systému EU ETS. Týmto dojednaním sa zaručuje environmentálna integrita oboch systémov.

Prevádzkovatelia lietadiel, ktorí prevádzkujú lety v oboch smeroch medzi EÚ a Švajčiarskom, podliehajú povinnosti dodržiavať súlad s oboma systémami. S cieľom obmedziť súvisiacu administratívnu záťaž sa v dohode o prepojení systémov stanovuje riešenie „jednotného kontaktného miesta“. To znamená, že otázky týkajúce sa pridelovania, holdingových účtov a plnenia povinností riešia prevádzkovatelia len s jedným príslušným orgánom.

V tabuľke 7 a tabuľke 8 sa porovnávajú kľúčové údaje pre oba systémy v roku 2021 – kvóty

⁹⁸ Dohoda medzi Európskou úniou a Švajčiarskou konfederáciou o prepojení ich systémov obchodovania s emisiami skleníkových plynov ([Ú. v. EÚ L 322](#), 7.12.2017, s. 3).

⁹⁹ Ako bolo uvedené vyššie, smernica 2003/87/ES.

obchodované formou aukcie, bezodplatne pridelené emisné kvóty a overené emisie, a to za prevádzkovateľov stacionárnych zariadení, ako aj prevádzkovateľov lietadiel. Ukazujú, že kompatibilita oboch systémov nie je otázkou veľkosti, ale kvalitatívnych požiadaviek, rovnakých podmienok a opatrení na zabezpečenie integrity trhu.

Tabuľka 7: Porovnanie systému EU ETS a švajčiarskeho systému ETS – stacionárne zariadenia v roku 2021

Systém	system EU ETS	švajčiarsky systém ETS
Všeobecné emisné kvóty obchodované formou aukcie	582 952 500	175 000 zostatky z roku 2020
Bezodplatné pridelovanie všeobecných kvót	544 947 793	4 436 126
Overené emisie zo stacionárnych zariadení	1 335 460 461	4 904 027

Tabuľka 8: Porovnanie systému EU ETS a švajčiarskeho systému ETS – prevádzkovatelia lietadiel v roku 2021

Systém	systém EU ETS		švajčiarsky systém ETS	
Kvóty pre leteckú dopravu obchodované formou aukcie	3 785 500		160 850	
Bezodplatné pridelenie kvót pre leteckú dopravu	kvóty EÚ pre leteckú dopravu systému EU ETS	švajčiarske kvóty pre leteckú dopravu švajčiarskeho systému ETS	švajčiarske kvóty pre leteckú dopravu švajčiarskeho systému ETS	kvóty EÚ pre leteckú dopravu systému EU ETS
	24 060 563	380 246	496 960	397 327
Overené emisie prevádzkovateľov lietadiel	systém EU ETS	švajčiarsky systém ETS	švajčiarsky systém ETS	systém EU ETS
	27 699 555	274 931	328 191	434 349

S cieľom sfunkčniť dohodu o prepojení systémov a podporiť zvýšenie efektívnosti sa vytvorilo priame prepojenie medzi registrami oboch systémov. Regulovaným subjektom umožňuje prevádzať emisné kvóty z účtu v jednom systéme na účet v druhom systéme. Prevody sú plánované a spravidla sa uskutočňujú dvakrát mesačne.

V tabuľkách 9 a 10 sa zohľadňujú vplyvy prepojenia v rámci systému EU ETS a švajčiarskeho systému ETS v roku 2021. V tabuľkách je znázornený rozsah, v akom regulované subjekty v oboch systémoch použili na splnenie povinnosti kvóty vydané v druhom systéme.

Tabuľka 9: Jednotky použité na splnenie povinnosti v registri EÚ

Stacionárne zariadenia	Bezodplatné pridelovanie kvót a obchodovanie s nimi formou aukcie	Overené emisie	Odobzdané jednotky	Emisné kvóty v rámci systému EU ETS		Emisné kvóty v rámci švajčiarskeho systému ETS	
				Všeobecné	Letecká doprava	Všeobecné	Letecká doprava
	1 128 900 293	1 335 460 461	1 332 192 792	1 323 252 959	8 480 001	396 422	63 410
% z celkového rozpočtu				99,3 %	0,6 %	0,03 %	0,005 %
Prevádzkovatelia lietadiel	Bezodplatné pridelovanie emisných kvót (aj v rámci švajčiarskeho systému ETS) a obchodovanie formou aukcie	Overené emisie (aj v rámci švajčiarskeho systému ETS)	Odobzdané jednotky	Emisné kvóty v rámci systému EU ETS		Emisné kvóty v rámci švajčiarskeho systému ETS	
				Všeobecné	Letecká doprava	Všeobecné	Letecká doprava
				28 223 342	27 944 486	28 007 345	7 677 636
% z celkového rozpočtu				27,4 %	71,1 %	0,002 %	1,5 %

Tabuľka 10: Jednotky použité na splnenie povinnosti vo švajčiarskom registri

Stacionárne zariadenia	Bezodplatné pridelovanie kvót a obchodovanie s nimi formou aukcie	Overené emisie	Odobzdané jednotky	Emisné kvóty v rámci systému EU ETS		Emisné kvóty v rámci švajčiarskeho systému ETS	
				Všeobecné	Letecká doprava	Všeobecné	Letecká doprava
	4 611 126	4 904 027	4 858 105	398 715	0	4 433 068	26 322
% z celkového rozpočtu				8,2 %	–	91,3 %	0,5 %

Prevádzkovatelia letadiel (spravovaní Švajčiarskom)	Bezodplatné pridelovanie emisných kvót (vrátane systému EU ETS) a obchodovanie formou aukcie	Overené emisie (aj v rámci systému EU ETS)	Odobzdané jednotky	Emisné kvóty v rámci systému EU ETS		Emisné kvóty v rámci švajčiarskeho systému ETS	
				Všeobecné	Letecká doprava	Všeobecné	Letecká doprava
	1 055 137	762 540	762 540	302	279 336	0	482 902
	% z celkového rozpočtu			0,04 %	36,6 %	–	63,3 %

Celkovo regulované subjekty v systéme EU ETS (stacionárne zariadenia aj prevádzkovatelia lietadiel) použili v roku 2021 na splnenie povinnosti 887 991 kvót vydaných vo švajčiarskom systéme ETS. Je to takmer o 246 000 emisných kvót viac ako v roku 2020, čo predstavuje vyše 38 % nárast v používaní flexibility, ktorú toto prepojenie poskytuje. Dosiahlo sa to aj napriek tomu, že prevádzkovatelia lietadiel v EÚ použili v relatívnom vyjadrení menej kvót pre leteckú dopravu vydaných v rámci švajčiarskeho ETS (1,5 % v roku 2021 v porovnaní s 2,3 % v roku 2020).

V súlade s regulačnými ustanoveniami mohli stacionárne zariadenia v EÚ použiť švajčiarske kvóty pre leteckú dopravu na splnenie povinnosti po prvýkrát v roku 2021¹⁰⁰. Zvyšujúce sa povedomie a akceptáciu prepojenia systému EU ETS a švajčiarskeho systému ETS dobre preukazuje aj rastúce používanie švajčiarskych všeobecných kvót stacionárnymi zariadeniami, a to z nuly na približne 396 422 jednotiek. V relatívnom vyjadrení dosiahli všeobecné emisné kvóty vydané v rámci švajčiarskeho systému ETS úroveň necelých 0,03 % z celkového množstva odovzdaných kvót v rámci systému EU ETS v roku 2021. Predstavovalo to však názornejší podiel 8,6 % všetkých švajčiarskych všeobecných kvót pridelených bezodplatne a obchodovaných formou aukcie v uvedenom roku.

Vo švajčiarskom systéme ETS stacionárne zariadenia použili podobný podiel všeobecných kvót v systéme EÚ ETS na splnenie povinnosti v roku 2021 (8,2 %). V porovnaní s 0,19 % v roku 2020 ide o výrazné zvýšenie. Opäť to možno pripísať zvyšujúcemu sa povedomiu o flexibilitě, ktorú ponúkajú prepojené trhy s uhlíkom. V roku 2021 mohli stacionárne zariadenia vo švajčiarskom systéme ETS použiť na splnenie povinnosti aj kvóty pre leteckú dopravu. Používali však len kvóty pre leteckú dopravu vydané vo vnútroštátnom systéme.

V tabuľke 11 sú zhrnuté celkové objemy emisných kvót (všeobecných aj pre leteckú dopravu) prevedených od roku 2020 medzi systémom EU ETS a švajčiarskym systémom ETS prostredníctvom priameho prepojenia. Bilancia vykazuje odlev 3 269 emisných kvót zo systému EU ETS do švajčiarskeho systému. Treba však uviesť, že tento údaj môže zahŕňať opätovné prevody rovnakých emisných kvót.

Tabuľka 11: Emisné kvóty prevedené medzi systémom EU ETS a švajčiarskym systémom ETS v rokoch 2020 – 2021

Rok		2020	2021	Spolu
Prevody emisných kvót medzi systémom EU ETS a švajčiarskym systémom ETS	Zo systému EU ETS do švajčiarskeho systému ETS	475 679	1 051 360	1 527 039
	Zo švajčiarskeho systému ETS do systému EU ETS	0	1 523 770	1 523 770

¹⁰⁰ Podľa článku 12 ods. 3 smernice o EU ETS.

8. Systém EU ETS v kontexte smernice o energetickej efektívnosti¹⁰¹

Systém EU ETS funguje v širšom kontexte energetickej politiky EÚ vrátane smernice o energetickej efektívnosti¹⁰². Cieľom tejto smernice je dosiahnuť úspory energie stanovením cieľov a povinností pre členské štáty a spoločnosti. Signál o cene uhlíka v rámci EU ETS tak môže interagovať s politickými opatreniami a opatreniami vykonávanými na tento účel.

V článku 7 smernice o energetickej efektívnosti sa od členských štátov vyžaduje, aby zaviedli politické opatrenia na dosiahnutie úspor energie v súlade s indikatívnymi národnými cieľmi¹⁰³. Väčšina členských štátov oznámila svoje plánové opatrenia na dosiahnutie cieľov v oblasti úspor energie podľa článku 7 pre toto povinné obdobie 2021 – 2030. V prepracovanom znení smernice o energetickej efektívnosti ako súčasť balíka opatrení na plnenie Európskej zelenej dohody Komisia navrhla zvýšiť celkové cieľové hodnoty v oblasti energetickej efektívnosti, ako aj sprísniť cieľové hodnoty, pokiaľ ide o povinnosť ročných úspor energie. Rokovania o tomto návrhu stále prebiehajú.

Okrem toho sa v článku 8 smernice o energetickej efektívnosti podporujú opatrenia zamerané na nákladovo efektívnu energetickú efektívnosť vo veľkých podnikoch vrátane niektorých zariadení, na ktoré sa vzťahuje systém EU ETS. Vyžaduje sa od nich, aby každé štyri roky vykonávali energetický audit alebo používali certifikovaný systém energetického či environmentálneho manažerstva. Tieto nástroje im pomôžu identifikovať energetické straty, odhadnúť potenciál úspor energie a nákladovo efektívne opatrenia na zníženie energetickej spotreby.

Signál o cene uhlíka systému EU ETS sa využíva pri hodnotení investícií a opatrení týkajúcich sa energetickej efektívnosti v regulovaných odvetviach. Členské štáty využívajú aj príjmy z aukcií zo systému EU ETS na financovanie zlepšení energetickej efektívnosti. V roku 2021 uviedlo 18 členských štátov¹⁰⁴, že tieto príjmy použili na financovanie projektov týkajúcich sa energetickej efektívnosti. Zahŕňali investície do tepelnej modernizácie budov (vrátane podpory pre domácnosti s nižšími príjmami), poradenstva v oblasti energetickej efektívnosti, ako aj výskum a vývoj s cieľom znížiť spotrebu energie. Celkovo sa z príjmov

¹⁰¹ Na základe článku 24 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2002 z 11. decembra 2018, ktorou sa mení smernica 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 210), a článkov 29 a 35 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EÚ, 2012/27/EÚ a 2013/30/EÚ, smernice Rady 2009/119/ES a (EÚ) 2015/652 a ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 525/2013 (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 1).

¹⁰² Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2002 z 11. decembra 2018, ktorou sa mení smernica 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 210).

¹⁰³ Ako už bolo uvedené, smernica (EÚ) 2018/2002, článok 3.

¹⁰⁴ Medzi týmito 18 členskými štátmi bolo Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Česko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Chorvátsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Nemecko, Poľsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko a Taliansko.

systemu ETS v roku 2021 vynaložilo 2,5 miliardy EUR na financovanie investícií týkajúcich sa energetickej efektívnosti.

9. Závěry a výhled do budoucnosti

V roku 2021 sa dopyt po energii zvýšil v dôsledku postupnej obnovy z účinkov pandémie ochorenia COVID-19, pričom ceny fosílnych palív na európskych trhoch vzrástli. Systém EU ETS naďalej riadne fungoval a prispieval k plneniu ambície EÚ v oblasti klímy.

Hoci emisie sa v rámci systému EU ETS v roku 2021 zvýšili, boli stále nižšie než úrovne pred pandemiou v roku 2019. Toto zvýšenie súviselo s postupným oživovaním hospodárstva po pandémii ochorenia COVID-19. Emisie zo stacionárnych zariadení sa zvýšili o 6,6 % v porovnaní s rokom 2020, ale boli stále o 5,6 % nižšie ako v roku 2019. Zvýšili sa aj emisie z výroby elektrickej energie a tepla, čo bolo spôsobené prechodom od využívania zemného plynu späť na uhlie v súvislosti s rastom ciel fosílnych palív. V roku 2021 boli emisie z leteckej dopravy približne o 30 % vyššie ako v roku 2020, ale boli stále o 50 % nižšie ako v roku 2019.

Napriek tomu sa podiel fosílnych emisií z čierneho uhlia v stacionárnych zariadeniach zvýšil, zatiaľ čo podiel emisií z hnedého uhlia aj zo zemného plynu klesol v dôsledku vyšších cien zemného plynu. V reakcii na energetickú krízu Komisia predložila plán REPowerEU. Podporuje urýchlenie prechodu na čistú energiu, pričom vychádza z prebiehajúcich revízií súvisiacich politík v oblasti klímy a energetiky v rámci balíka na plnenie Európskej zelenej dohody.

Zvýšenie ceny uhlíka vzbudilo otázky, či v rámci trhu EÚ s uhlíkom nedochádza k nadmerným špekuláciám. Európsky orgán pre cenné papiere a trhy (ESMA) sa týmito obavami zaoberal v rozsiahlej analýze trhu a jeho správania a dospel k záveru, že prevládajúce ceny sú v súlade s trhovými princípmi.

Vyššia cena uhlíka v roku 2021 zároveň znamenala vyššie príjmy z aukcií pre členské štáty – takmer dvojnásobok príjmov z roku 2020. Členské štáty vynaložili v roku 2021 priemerne 19 miliárd EUR z príjmov z aukcií na opatrenia súvisiace s klímou a energetikou. Členské štáty tieto zdroje použili aj na tlmenie vplyvov energetickej krízy. V strednodobom až dlhodobom horizonte môžu tieto zdroje podporiť investície do prechodu na čistú energiu, a tým zlepšiť energetickú efektívnosť a zvýšiť využívanie energie z obnoviteľných zdrojov, čím sa znížia nielen emisie, ale aj závislosť členských štátov od fosílnych palív a ich dovozu.

Súbežne pokračuje revízia systému EU ETS, pričom v súčasnosti prebiehajú rokovania medzi Európskym parlamentom a Radou. Očakáva sa, že do roku 2030 sa v rámci systému dosiahne ambicióznejšie zníženie emisií v súlade s klimatickými cieľmi EÚ stanovenými v európskom právnom predpise v oblasti klímy.